

Studentai organizuojasi

Didesnioji dalis visų JAV studijuojančių lietuvių jau yra užsiregistravę Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Organizacinėje Komisijoje. Todėl Org. Komisija pradeda vykdyti Sąjungos Centro Valdybos rinkimus ir numato sušaukti visuotinį suvažiavimą, kuris priimtų Sąjungos veikimo statutą ir darbo gaires. Kad nė vienas neprarastų savo teisės balsuoti, valdybos rinkimai vykdomi korespondenciniu būdu. Studentai kviečiami priminti kolegoms, kas spaudoje tuo reikalu pranešama.

Liet. Stud. Sąjungos JAV Organizacinę Komisiją sudaro:

Alg. Kepalas, 110 Hall St., Brooklyn, N.Y., Ben. Mačiuka, 933 W. 34th Pl., Chicago 8, Ill., R. Klybienė, 212 W. Gorham St. Madison, Wis., Vyt. Kavolis, 740 Langdon St., Madison, Wis., Vyt. Žvirzdys, 740 Langdon St., Madison, Wis.

Ne mažiau kaip 5 studentai gali pasiūlyti kandidatų sąrašą. Kandidatų sąrašą gali būti ne daugiau kaip 5, į Revizijos Komisiją — 3. Tas pats studentas gali pasirašyti tik vieną kandidatų sąrašą. Tas pats kandidatas gali kandidatuoti tik viename sąrašė. Sąrašė žymima kandidato pavardė, vardas, gimimo data, ką ir kur studijuoja. Drauge pridedamas kandidato raštinis sutikimas kandidatuoti. Šių reikalavimų neatitinkantys sąrašai nebus priimami. Esant vienam sąrašui, juo išstatyti kandidatai laikomi automatiškai išrinktais.

Valdybai ir reviz. komisijai siūlomų kandidatų sąrašai turi būti iki š. m. gegužės 27 d. (pašto antspaudo data) išsiųsti šiuo adresu: R. Klybienė, 212 W. Gorham St., Madison, Wis.

Valdyba sudaroma iš 7 narių. 5 renkami proporcinės reprezentacijos principu, du — pagal asmeniškai gautą didžiausią balsų skaičių. Rinkimus korespondenciniu būdu tvarkys Org. Komisijos sudaryta Rinkiminė Komisija.

Kandidatuoti, kandidatus statyti ir rinkti turi teisę visi tiesiogiai ar netiesiogiai Org. Komisijoje iki gegužės 27 d. (pašto antspaudo data) užsiregistravę studentai. Visi iki šiol ne-užsiregistravę prašomi tai skubiai padaryti.

Visais organizaciniais reikalais prašoma kreiptis į Vyt. Žvirzdį arba Vyt. Kavolį, augščiau paminėtu adresu.

Lietuviai tautų festivaly Manchesteryje, N. H.

"Šis programos numeris nukels jus per platų Atlantą ir bangotą Baltijos jūrą į auksinio gintaro kraštą — Lietuvą". Tokiais žodžiais lietuvių vardu inž. K. Daugėla kreipėsi į 500 svečių, pripildžiusių Manchesterio Meno ir Mokslo Instituto salę per metinį Tautų Festivalį š. m. gegužės 9 d.

Ruošdami šią šventę, rengėjai pažymėjo, kad gal niekuomet

EINA
36
metai

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr
8
centai

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS SEIMUI - Linkim suvienytas jėgas sėkmingai vesti darbingu keliu!

Nuošalioje, tylioje vietoje ši kartą susirenka Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas. Ne kitiems pasirodyti, o darbo apsvastyti.

Mums ypatingai malonu pasveikinti šį susirinkimą, kaip susirinkimą veikėjų, kurie savo visuomeninį veikimą grindžia tomis pačiomis idėjomis, kaip ir mes savo per šį laikraštį skleidžiamas mintis; susirinkimą, kurio numatytųjų dalyvių tarpe nematome tokių, kurie nebūtų šio laikraščio skaitytojai; susirinkimą, kuris numatomas netikėtai gausus, taigi rodantį, jog Tautinė Sąjungos idėja turi gyvą atgarsį ir jas vykdyti užsimojusios organizacijos ateitis daug kam labai nuoširdžiai rūpi.

Ypatingai sveikiname Sąjungos Pirmininką Antaną Olį — ne iš tuščio "mandagumo prieš valdžią", o todėl, kad jį nuoširdžiai laikome visą laiką buvus tuo "traukos centru", apie kurį buvo galimas ir pavyko realizuoti šioje šalyje esančių tautinės srovės lietuvių suvienijimas į vieną organizaciją.

Drauge sveikiname ir visus veikėjus, kurie per daugelį metų kūrė šios srovės organizuotus vienetus, savo veikla jau seniai išryškino pabrėžtai lietuvišką — tautišką pažiūrą į lietuvių visuomeninės veiklos dalykus ir su kūrė pajėgą tai pažiūrai taikyti gyvenime bei plėsti visuomenę. Be jų pasireiškimo šiandien

nebuvo taip aktualus bendradarbiavimas tarp atskirų tautybių po viena Amerikos vėliava, kaip dabar.

Margą programą sudarė visuomeninės tautybių atstovai, kuriems buvo skirta po 10 minučių laiko. Lietuviai su ukrainiečiais buvo nukelti į programos pabaigą, kaip geriausiai pasirodę repeticijų metu.

Po trumpų paaiškinimų apie Lietuvą, lietuvių papročius ir tautinių šokių prasmę, mūsų šiame festivalyje atstovavo H. Antanavičienės (Nashua, N. H.) vadovaujama tautinių šokių grupė, akompanuojant A. Griauzdei. Lietuvių stilingi rūbai ir grakštūs judesiai bešokant Kepurinę ir Kalvelį sužavėjo salėje žiūrovus, kurių daugumas iki šiol nebuvo matę jokios lietuviškos programos. Ši lietuvių reprezentacija buvo įmanoma paruošti per trumpą laiką tik dėl energingos H. Antanavičienės iniciatyva. Ji surinko grupę šokėjų ir, pati apmokėdama repeticijų išlaidas, paruošė juos lietuvių pasirodymui. Organizaciniam darbe grupę padėjo inž. K. Daugėla.

Aantanas A. Olis, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Pirmininkas, tautinės srovės lietuvių suvienytojas Amerikoje

nebūtų šioje šalyje ryškios lietuviškos tautinės srovės, nebūtų ir tokio organizuoto vieneto, kaip Sąjunga, kurios seimas dabar susirenka.

Mes esame įsitikinę, kad organizuota tautinė lietuvių srovė — pabrėžianti susirūpinimą visų pirma tik tautiniais lietuviškais reikalais, visus kitus dalykus ar paliekanti atskiro asmens sąžinės apsisprendimo srityje, ar žiūrinti į juos per lietuvių tautos interesų prizmę — yra lyg ir tautinio kovingumo mielės visame lietuvių visuomeniniame bei politiniame gyvenime.

Ir kitos mūsų visuomeninės ar politinės grupės — vistiek, ar jų ypatingieji interesai būtų religinėje, ar socialinėje ar tam

tiktos politinės santvarkos siekimo srityje — šiandien jau beveik niekad neužmiršta pabrėžti, kad ir jos bendriesiems tautos interesams net pirmenybę yra linkusios duoti, kad lietuviams visų pirma reikia rūpintis tuo, kas juos jungia, ne kas skiria. Tai kas, kad praktikoje ne visur ir visada taip išeinai! Vistiek, didelė pažanga yra jau žinys apsisprendimo srityje, ar žiūrinti į juos per lietuvių tautos interesų prizmę — yra lyg ir tautinio kovingumo mielės visame lietuvių visuomeniniame bei politiniame gyvenime.

PAS MUS VISKO YRA — mėgsta girtis bolševikai, bet kaippenkiolika mažesniųjų Maskvos delegacijos prie Jungtinių Tautų Organizacijos centro tarnautojų buvo pašakti namo, tai jie prisipirko Amerikoje šaldytuvų, skalbiamų mašinų, televizijos aparatų (mat ir Maskvoj jau pradeda bandyti televiziją) ir visokių kitokių gėrybių. Tačiau uosto darbininkai atsisakė tuos daiktus gabenti į keleivinį laivą. Sako — rankinius bagažus — prašom, sunėsim, o su šitais kroviniųiais darykit, ką norit. Turėjo sukraustyti patys, o darbininkai žiūrėdami švilpė. Maskviečių veidai buvę raudoni: ir nuo netikėto sunkaus darbo, o taip pat ir iš gėdos, kad pasirodė, kaip iš tikrųjų pas juos "visko yra"...

vėl nublankti.

Pagaliau mūsų sveikinimas skiriamas ir naujiems veidams, naujiems vardams seime, kurių pereito seimo metu dar nebuvo matyti ne tik pačiame seime, bet nei šioje šalyje, kurių daugelio tik sveikinimai anam seimui buvo atlekdinti iš anapus vandenyno. Šie nauji veidai, kurių šiame seime, berods, bus žymiai daugiau, nei ankstesniųjų veikėjų, yra nauja Sąjungos idėjų tvirtinimo jėga, nauja viltis, žadanti galimybę sujungtomis lietuvių tautinės srovės jėgoms darbingai pasireikšti.

Jeigu mes pirmą paminėjome Tautinės Sąjungos pirmininką, kaip "traukos centrą", suvienijusį anksčiau paskirai susiorganizavusias čia veikiančias tautinės srovės lietuvių pajėgas, tai turime ir dar kartą sveikinti Sąjungą, kad ji buvo ir, tikime, jog ateity dar ryškiau bus traukos centru, jungiančiu ir visą naują čia atsiradusią tolimosios tautinės srovės lietuvių pajėgas, kaip Sąjungą vis ryškiau būtų lietuviško tautiškumo spinduliavimo šaltiniu.

Mes linkime, kad seimas numatytų tokius Sąjungos darbo metodus ir tokias priemones, kurios patvirtintų tą spinduliavimą visomis kryptimis. Visų pirma, kad tautinės srovės pažiūra į svarbiuosius tautinius reikalus būtų visada tinkamai ir plačiai ne tik išdėstyta, pamatuota, bet ir tinkamai paskleista visuomenėje bei tinkamai apginama ten, kur susilaukia nepa-

matuotų priekaištų. Amerikos Liet. Tautinei Sąjungai, atrodo, bent iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, bus lemta būti visam pasauly stipriausiu tautinės lietuvių srovės organizuotu vienetu. Todėl yra tiesiog pareiga, kad šio seimo numatytos tolimesnio veikimo priemonės būtų tokios, kurios čia sukurtų lietuvių tautinės srovės idėjinį centrą, savo pasireikškimais, darbais ir mintimis duotą jėgą įkvėpimą ir pavyzdį, paskatinimą ir pamokymą ne tik čia, bet ir bet kurioje pasaulio dalyje esantiems lietuviams, savo pažiūromis artimiems su pagrindinėmis lietuvių tautinės srovės idėjomis.

Klaida būtų idėjų spinduliavimą apriboti valstybių sienomis ir baimintis, kad santykiavimas arba ryšis su idėjos vienmine čia, savo tautiečiais, yra neleistinas, jeigu likimas juos nubloškė į kitą pasaulio kraštą. Kaip tik toliau, mažesniais būreliais nublokštieji su viltimi žiūri į Ameriką veikiančią Lietuvį Tautinę Sąjungą, kaip savo moralinę vadovę, moralinę atramą, ir tos vilties, tikimės, Sąjunga neapvils.

Pagrindas tam yra sukurtas geras. Suvienytos jėgos jau spėjo sutvirtinti tinkamą organizuotą formą. Dabar reikia imtis priemonių tam išnaudoti. Tad mes ir linkime seimui, kad jam pasisektų sudaryti tokias artimiausioje ateityje reikalingas priemones, kad Sąjunga būtų koveikliausias visų tautinės srovės lietuvių akcijos židinys.

Dar laukiama

Korėjos fronte vis dar nėra žymesnių įvykių. Paskutiniai pranešimai mini blogą orą, sumažinusį aviacijos veikimą. Sąjungininkų žvalgybos daliniai įsiveržia į priešų linijas, nesutikdami žymesnio pasipriešinimo. Bet svarbiausios žinios iš fronto yra tokios, kad kinai jau vėl esą sutvarkę apie 650,000 kariuomenės, kurios puolimo tikimasi jau kiekvieną valandą.

Washingtono tuo tarpu tebevyksta generolų klausinėjimas. Generolas Marshallas buvo klausinėtas septynias dienas. Ant radienį pradėtas klausinėti gen. Bradley, jungtinio štabo viršininkas. Kaip Marshallas, taip ir Bradley palaiko administracijos pažiūras ir pasisako prieš MacArthuro siūlymus. Tarp ko kita pabrėžia, kad MacArthuro siūlymų priėmimas pakenktų gen. Eisenhowerio organizuojamam Europos gynimui.

Ir čia dar tenka tik laukti, kol galutinai paaiškės Amerikos nusistatymas, kur daugiau dėmesio kreipti — į Aziją, ar Europą.

KAS GALI ATSIKTI I R A N E

Praneša, kad anglai jau turi paruošę parašutinių kariuomenės dalinius, kurie gali būti kiekvienu metu nusiųsti į Iraną ginti Anglijos piliečių turto ir gyvybės. Tuo tarpu svarstoma, kuo gresia toks žygis. Turima galvoje, kad atsiradus anglų kariuomenei Irane, gali įvykti susirėmimų su komunistų grupėmis ir net su arti esančia rusų kariuomene. Gali atsitikti, jog iš to karas kiltų greičiau, negu dėl Mandžūrijos bombardavimo.

RIAUSĖS ŠTETINE

Iš Šteto pranešama, kad ten esą suimta daugiau kaip 1,500 lenkų ryšių su ten įvykusiomis riaušėmis.

Riaušių priežastis tokia. Žmonės matė vieno miesto aikštėje rusų karininką, besiginčijantį su dviem lenkais. Rusas liepė vienam lenkui pasitraukti į šalį, o kitą — išsitraukęs pistoletą ir nušovė. Kai pirmasis puolęs ginti, rusas nušovė ir antrą. Mačiusieji puolė sulaukyti rusą, bet jis nušovė dar tris žmones, jų tarpe atsitiktinai iš vieno namo išėjusį gydytoją.

Susidariusi minia ragino lenkus milicininkus, kad sulaukytų žmogūdų, tačiau tie aiškinosi, kad jiems yra neleista prieš rusus vartoti ginklą. Tada žmonės, daugumoje uosto darbininkai, puolė milicininkus už neveiklumą ir keturis iš jų užmušė, vieną iš jų nušovė jo paties pistoletu.

Tuo metu atsirado kitas rusų karininkas ir pirmąjį nusivedė savo apsaugoje.

Visi žuvusieji buvo tuojau palaidoti nežinomoje vietoje, net giminėms apie tai nepranešus. Paskui prasidėjo masiniai areštai. Areštuojami visi, kuriuos įtaria turėjus kokio nors ryšio su "antisovietinėmis" riaušėmis.

KAS ir KUR

• Kan. M. Vaitkus iš Vokietijos atvyko į JAV. Gyvendamas Vokietijoje parašė plačius atsiminimus apie Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį. Juos dar papildysias apie prezidentą A. Smetoną ir rašytoją J. Herbauskį.

• Sydnėje, Australijoje, lietuviai suorganizavo Savišalpos Fondą. Iš fondo būsią šelpiami vargan patekę lietuviai.

• Amerikos baltgudžiai išleido žemėlapi, kuriame Vilnius, Švenčionys, Gardinas ir net Daugapilis priskirti prie Gudijos. Atrodo, kad gudai pradeda eiti lenkų pavyzdžiu.

• Buvęs Apeliacinių Rūmų prokuroras D. Monstavičius pakviestas į Syracuse universitetą dėstyti rusų kalbą.

• Vl. Vijeikis (Chicagoje) per radiją sekmadieniais vaikams aiškina įvairius liuanistinius klausimus.

• Prof. dr. J. Balyš išleidžia Lietuvių Tautosakos Lobyną. Bus išleista dvi knygos. Jų abi kainą \$2, užsisakant dabar. Išleisus kaštus \$4. Užsakymai priimami ir Dirvos redakcijoje. Pirmoji Tautosakos Lobyno knyga jau paruošta spaudai.

Prof. dr. J. Balyš, tautosakos specialistas, šiuo metu dirba Indianos universitete, Blomingtone. Neseniai viena garsi vokiečių leidykla su juo sudarė sutartį išleisti vokiečių kalba knygą apie lietuvių tautosaką.

• Ortopedas technikas ir medicinos protezų specialistas Petras Šileikis, gyvenęs Chicagoje, išlaikė nustatytus egzaminus ir gavo praktikos teises. Artimiausiu laiku jis ruošiasi atidaryti savo kabinetą. Lietuvoje dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje.

• Komunistinė spauda praneša, kad šiais metais stalininės premijas už savo raštus gavę T. Tilvytis ir A. Guzevičius. Abu parsidavę Maskvai.

• Arkivyskupas J. Skvireckas gegužės 4 d. iš Austrijos išvyko į Romą, kur Šv. Kazimiero kolegijoje dalyvaus rengiamose iškilmėse. Po to vėl grįš į Austriją.

• Aleksandro Dantos sveikata, apie kurio labai sunkų sužeidimą buvome pranešę jau anksčiau, kiek pasitaisė ir jis jau pradėjo dirbti vienoje įstaigoje raštinės darbu. A. Danta gyvena Bonegilloje, Australijoje.

• Į Australiją, kaip mums praneša, dabar daugiausia vyksta lenkai, Tito užimtų kraštų italai, vengrai. Lietuvių vyksta jau labai mažai.

• Iš Brooklyno praneša, kad ligoninę paguldėtas ir operuotas laikraštininkas J. Kružė. Jis 1938 m. ilgesnį laiką buvo Lietuvoje.

• Amerikos Lietuvių Rymo Katalikų Federacija ir Kunigų Vienybė nutarė įkurti vaikams savo ideologijos organizaciją. Organizacijos steigimą vykdo ateitininkai. Organizacija pavadinta "Jaunučiai" ir jai vadovauja kun. K. Mažutis.

• Vliko nariai: J. Brazaitis ir T. Sidiškis lankėsi Bonnoje, Vokietijos vyriausybės sostinėje ir lietuvių klausimais iškėlė eilę raštų bei turėjo asmeniškus pasikalbėjimus. Vokiečių vyriausybės sluogsnuose lietuviams rodomas prielankumas.

• Senosios Amerikos lietuvių kartos veikėjas Vincas Ambrozevičius, gyvenęs Newark, N. J., buvo sunkiai susirgęs ir net operuotas. Dabar jo sveikata gerėjanti.

• A. ir J. Mekai ir D. Šulaitis, kaip praneša brooklyniečiai, įsteigė filmų gaminių bendrovę.

• Komunistai Lietuvoje įsteigė P. Cvirkos muziejų. Muziejus įsteigtas Donelaičio gatvėje 9 nr.

Brocktone vis kitaip

Visose didesnėse lietuvių kolonijose veikia Am. Liet. Tarybos ir Balfo skyriai, per kuriuos visi bendromis jėgomis rūpinasi Lietuvos laisvinimo reikalais ir tremtinių šalpos klausimais.

Brocktone (Mass.) yra kitaip. Šioje nemažoje lietuvių kolonijoje nėra nei Balfo, nei ALT skyrių. O sąlygos tiems skyriams veikti būtų geros, nes lietuvių yra neįsiblaškę, kaip kitur, po visą miestą, o susispietę atskirame Montello priemiestyje, populiariai vadinamame lietuvišku kaimu. Nuoširdžių, veiklių žmonių irgi netrūksta. Bet jų dviejų pagrindinių lietuvių organizacijų skyrių nėra. Ir tai ne dėl originalumo ar tautinio nesubrendimo, bet dėl kitų ypatingų sąlygų.

ALT skyrius niekuomet čia nebuvo įsteigtas, nes jo steigimui nepritaria klebonas, katalikiškojo sparno "visagalis bosas". O iš kitų srovių vietoje tėra susiorganizavę sandariečiai. Nei Tautinės Sąjungos, nei socialistų padalinių nėra, nors jų srovių orientacijos žmonių matyti. Sandariečiai turi savo atstovą net ALT direktorių tarpe, bet ALT skyriaus įsteigti negali, nes jų vienų sudarytas skyrius niekuo nesiskirtų nuo Sandaros kuopos.

Balfo skyriai buvo įsteigti net du. Bet dabar jau kelinti metai nei vienas jų nerodo jokio gyvybės ženklo. Tremtinių pastangos atgaivinti juos ir sujungti į vieną neranda pritarimo dešiniojo sparno "boso" asmenyje. O be tokio pritarimo nė vienas parapietis negali net tik prie organizacijos prisidėti, bet netgi į koncertą nueiti, nes bus apšauktas bedieviu, suteiktų krikštą nevertu žmogui ir tt.

Tokiose sąlygose rūpinimasis lietuviškais reikalais buvo daugiau atsitiktinis. Tad bandyta įkinkyti į darbą Brocktono Lietuvių Tarybą, kuri pradžioje rūpinosi tik gatvių taisymu ir grynai amerikoniško pobūdžio politiniais klausimais. Kad tas

Tarybos skyrius apimtų visus lietuvių, po didelio vargo ir ilgų prašymų įtrauktas į jį Katalikų Federacijos skyrius. Su juo bendromis pastangomis pernai suruošti baisių birželio įvykių ir šiemet Vasario 16-tosios minėjimai.

Bet paskutinis minėjimas vėl išskyrė tarybą su federacija. Priežastis — federacijos dvasios vado būkštavimai, kad jam atiduodamas "permažas kreditas", jo mažai klausoma, daroma ne taip, kaip jis nori.

Nors federacija buvo Tarybos sudėtyje, bet Tarybai tik iš trečio karto pavyko su federacijos dvasios vadu susitarti, kad Nepriklausomybės minėjimas būtų ruošiamas bendrai. Anksčiau jis buvo užsispyręs tą minėjimą ruošti federacijos vardu atskirai. O sutikęs ruošti minėjimą bendrai, jis pareiškė, kad federacijos atstovai nedalyvauja Taryboje, nors šie toliau tvirtino, kad jie į Tarybos sudėtį įeina.

Tuoju po minėjimo klebonas Šv. Kazimiero akademijoje, o vėliau parapijos biuletenyje lietuviškai ir angliškai pranešė, kad federacija nuolatos bando dirbti su kitomis srovėmis, bet patyrė, jog tai negalima, tad toliau lietuvių vienybė nesidės, o eis savu keliu, žiūrės savo Dievo ir savo tėvynės. Girdi, Taryboje federacijai teko patirti daug pažeminimo.

Po kiek laiko klebonas už vienybės sūdują visu įnirsimu pradėjo pulti tremtinius. Jis tai daro norėdamas nukreipti dėmesį nuo savęs, kaip tikrojo katalininko. Bet svarbiausia, kad jis tai daro labai negražiu būdu. Štai viename parapijos biuletenyje parašyta: "Jei čionai Amerikoje gimusiems tik tiek parodo svečiai Patriotai Lietuvių ateityje nesikyskime, kad mūsų jaunoji inteligentų (kartais) ir darbo žmonės bėga pas svetimačius. Tokie viešus patriotizmo pavyzdžiai paveikia ir nutolina jaunąją kartą nuo mūsų. Senesnieji Brocktono Lietu-

Amerikos kariuomenė atvyko į aviacijos bazę Islandijoje. Islandija yra vienintelis Atlanto Sąjungos kraštas, visai neturintis kariuomenės. Nors tai milžiniško ploto sala, bet gyventojų turi tik 140,000. Čia yra seniausias pasaulyje parlamentas. Islandija pakviesta į Atlanto Sąjungą, kaip svarbi ne savo galybe, bet strategine padėtimi.

viai katalikai ir ne katalikai pasiskite... gali būti per vėlu."

Kitame vėl biuletenyje skaitome: "...mums gailu, kad čionykšties gimusiems atvertėte labai prastą Lietuvių patriotizmo kazyrą. Mes tikėjome, kad jūs ištiesite mums artymo ranką ir padėsite išbėgti iš ištautėjimo nasrų. Dabar patvirtate mums, kad Lietuvių yra tik tuščias burnos burbulas ir išlaukinis nudavimas — nors mūsų tėveliai mokino, kad tai yra gilus širdies įsitikinimas. Gal jūs geriau savo liežuvisiais mokėsite didelių Tautos darbus nuveikti ir jos ateitį pastatyti."

Gal klebonas mano, kad tokiu šmeižtu pavyks sukirsinti vietos lietuvių prieš tremtinius, kuriuos vietiniai laiko Dievo siųstais asmenimis išgelbėti lietuvių Amerikoje. Bet tai jam tikrai nepasiseks, nes žmonės atskiria grūdus nuo pelų. Vietos lietuvių sutartinai dirba su tremtiniais ir pasiekia gražių rezultatų. Pavyzdys — vėjus Lietuvos laisvinimo reikalams. Nors klebonas federacijai prie šio vėjus prisidėti neleidė, vis dėlto kitos organizacijos su tremtiniais paskirtą surinkti \$1,500 sumą jau sudarė net su kaupu ir savo vietovė

šioje srityje iškėlė į pačią viršūnę.

Panašiai yra ir kitose srityse, kur dažnai reiškiasi vietinių bendradarbiavimas su tremtiniais, besirūpinančiais Lietuvos laisvinimu ir lietuvių išlaikymu.

Nepagrįstu vienybės suardymu ir neleistu, pramanytu tremtinių puolimu klebonas parodė, kiek jam rūpi lietuvių reikalai, ko jis siekia, kieno naudai jis dirba.

Paskutiniai klebono pasisakymai pradeda bauginti žmones, kurie vis dar ramios ir laukė, manydami, kad reikalai gali pasikeisti gerojo pusėn. Dabar jau sakoma, kad gana tylėti, užtenka jų "vis kitaip, negu kitur". Apie klebono darbus plačiai kalbama, rašoma spaudoje. O tie darbai, tai ne tik kuo lyg kaisiojimas į lietuviškojo veikimo ratus, bet netgi sąmoningas melas, siekias kitus apšmeižti, apjuodinti, o sa-

ve parodyti didvyrių ar skriaudžiamųjų. Pvz., per Šv. Kazimiero akademiją jis viešai sakė, kad jo nepakvietė į parengimą, kurį ruošė liuanistinė mokykla. O ištikrųjų jis kviestas buvo. Dabar jis tvirtina, kad bando dirbti su kitomis srovėmis, o tikrenybėje yra kitaip. Savo biuletenyje anglų kalba jis nurodo, kad Taryba neišlaiko pasizadėjimų, susitarimų, o taip yra ne su Taryba, ar kitomis srovėmis, bet su juo. Ir tt. ir tt.

Toks klebono elgesys sudaro blogą pavyzdį žmonėms, blogai juos veikia. Kuo tas baigsis, pagyvensim — pamatysim.

J. Č.

Geriausią vaikams dovana — vaikų mėnesinį žurnalą

EGLUTĖ

Kaina: Amerikoje \$3.00; kitur — \$3.50
Pinigus ir užsakymus siųskite:
EGLUTĖ, P. O. Box 22,
Montello Station, Brockton 68, Mass.

Skaityk ir garsinkis Lietuvių Naujienose, paveiksluotas 32-jų puslapių mėnesinis žurnalas. Įsteigtas 1938 m. Prenumeratos kaina 1 metui \$2.00; 3 metams \$5.00. Adresuok:

LIETUVIŲ NAUJIENOS
332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

MEDŽIOTOJO RAGAS

Nelė Mazalaitė

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Staiga Jonas prieina ir siūlo svečiui papirošą. Nuo šito jo ramaus ir gero gesto ją užplūsta nustabi vidaus šviesi šiluma. — Kaip aš myliu tave, — kalba ji tylėdama ir negali jam nenusišypsoti taip, lyg jie būtų vieni. Ir ji mato, tuo momentu girininko žvilgsnis pakyla į Jono veidą, toks žiūrėjimas, tarsi jis ką nors stebi veidrodyje. Jo antakiai trumpam laikui kiek susitraukia, jis tylomis atsisto nuo papiroso, išsitraukia savo pypkę ir tylomis rūko.

Jis dar nėra pasakęs nė vieno žodžio, vyras irgi neprataria nieko, — galvoja ji, — ji dar juokiasi ir plepa lengvus dalykus, tačiau junta, kad ima pavargti, pradeda pykti, nori verkėti, nori išvaryti svetimąjį ir nori nebematyti savojo. Dabar įeina mama.

Kaip jis bučiuoja mamos ranką, — stebi Jolė, — aš neatsimenu, jokių būdu neatsimenu, kaip jis šiandien pasisveikino su manim? — Ta smulkmena taip vargina ją, kad ji nieko kito ne-

gali galvoti. Iš tikro, jis ne tik atsakinėja mamai, jis pats kalba. Klausyk, kas jai nepavyko jokia diplomatija — mamai buvo visai paprasta: ji sako ką nors tai jam, tai Jonui, jie atsako, ir taip išeina, kad jie visi kalba. Jolė tyli. Bet jai yra gera ir lengva. Ji žiūri į visus ir stebi. Svečio akys darosi keistos, kai mama meiliai kalba su Jonu — Tai yra pavydas, — galvoja ji. — Kodėl? — sako ji sau, ir bijo, kad nebūtų atsakyta. Ji nenori galvoti, ji grįžta į jų kalbą, dabar tai yra apie šią dieną. Ką tik mama pasakė susimąčius:

— Kai gyvenome Minties Rate, pro ažuolyną eidavom į miestą, o sekmadieniais, anksti, ten čilbėdavo paukšteliai. Ar jie dabar benorės ten nutūpti?

— Argi nebuvo seno telegrafo stulpo kartuvėms, — pasakė niūriai svečias. Kiekvienas gyvas medis yra šventas, jis niekada nenusideda.

Jolė krūpteli... Tiek kartų jau girdint, jo namuose, šitas balsas pasakojo apie mišką su tokia fanatiška meile.

Ir dabar, kaip yra, dabar, mieste, svetur, jis tai kalba?

Jis kalba:

— Kaip galima taip įžeisti ir išniekinti medį. — Jis kalba tyliai, lyg murmėdamas. — Medis net negali pasitraukti kitur, kai jam skauda, žmogui yra geriau. — Ir staiga sako: — Dabar jau einu. — Jis stoji, ir tik mama viena mėgina jį stabdyti, bet jis išeina.

Buvo praėję dvidešimt septyniolios minutės šito vizito: — žiūri ji į laikrodį ant spintos, ir žiūri į knygas spintoje. — Iš tikro, ar mes sutarėme, kaip įrisime Hamsuną? — mano ji, ir mano: — jis nė karto nepažvelgė, jis neateis daugiau, — galvoja ji, — ne, kaip galėtų po tokių dvidešimt septynių minučių, neateis. Ir ko jis buvo atėjęs? — Ji nekalba nieko apie išėjusį, bet Jonas sako:

— O, tu niekuomet namie nesi tokia, niekuomet su manim.

— Tokia?

— Šitas gyvumas, šitas viliojimas, — sako jis piktai ir liūdnas. — Tu nepasakok, kad jis tau buvęs nebuves.

— Ar turėjau ir aš tylėti? — taria ji nekantriai. — Ak, kaip mane tas viskas vargina! — Ji vaikšto po kambarį. Aš pradėdau įgauti tavo įpročius, — susijuokia. — Mano kalbėjimas, Ar tai nebuvo trafaretas, iškaba, tiktai

svečiui? Mano kalbėjimas? Ar tu nori, kad koketučiau su tavim — juk aš tave myliu. Mielas, — sako ji priėjusi ir paimdama jo ranką, — jeigu tu žinotum, kaip esi man vienintelis, su kuriuo esu tikra ir gyvenu be svarstymų ir stebėjimų — tiktai gyvenu.

— Aš myliu tave, sako jis tyliai ir prisiglaudžia, — o, kaip aš tave myliu, ir visuomet bijau nustoti.

Ji linguoja galva susimąsčius ir liūdna:

— Tu žinai, kad būsiu su tavim, kol tau manęs reikės. Ir tikėk, aš nenoriu, kad jis daugiausia ateitų. Ir kaip būtų galima po tokio priėmimo? Tikrai, nenoriu.

Ji nenorėjo to, tikrai, tačiau, buvo praėję kelios dienos ir vieną vakarą jis atėjo. Jolė pajuto, kad ją suima bejėgis piktumas ir nedaug ko trūksta, kad ji pasakytų: — Išleikite.

O viskas yra, kaip du kart du, tas pats: jis ir Jonas sėdi tose pat vietose, kaip aną kartą, ir ji vėl stovi pas krosnį, ir jai netrūksta vėl grįžta humoras.

— Ar vėl aš viena kalbėsiu? — sako ji, ir Jonas šypteli, bet svečias ne. Ir vėl jis atsisako paimti papirošą, o Jonas neima jo siūlomo gero tabako. Ir kai ateina vakarienės metas, ji sako:

— Gal išgersite su mumis arbatos? — žinoma, ji ir tikėjosi, kad atsa-

kys, kaip atsako:

— Dėkui, ne.

Jūs vaidinate grafą Monte Christą, — kalba ji pro juoką, bet jos kantrybė baigta. Ji galvoja: — aš tuojau eisiu į kiemą ir sėdėsiu šaltyje po langais, tegu jie daro ką išmano, ir Jolis galės pasiklausti, kodėl anas paliko mane jam. — Tačiau nuo šitų minčių vėl pasidaro linksma ir ji juokiasi, ir kalba niekus, ir mano žiūrėdama į vyrą: — aš čia kankinuosi, kaip per rugiapjūtę, o tu vėl murmėsi, kad nekalbu taip su tavim — kvailas ir mylimas!

— Vaikai, — sako jėjus mama, ir Jolė krūpteli: kažkas, lyg prisiminimas persmelkia ją — tai buvo svečio žvilgterėjimas — trumpas, tamsus ir karštas. — Vaikai, valgyti.

Ji ir nesiklauso svečio atsisakinėjimu, ir taip išeina, kad jie jau sėdi už stalo, ir Jonas dabar neužmiršta, jog yra šeimininkas, šaltumas išnyksta ir Jolė galvoja: — žiūrėkit, kaip suartina sėdėjimas už vieno stalo. Bet kagi mama sako?

— Gal jūs miegosit pas mus?

Jolė mato, kaip jis krūpteli ir mažą piktą šypsena perbėga lūpas, bet kalbą jis maloniai — tai su mama:

— Dėkoju, bet juk aš gyvenu mieste. Antras mėnuo.

Dabar ji mato šešėlį savo vyro vei-

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

30. SEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

40)

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus
rusų ir vokiečių okupacijų metaisGEN. STASYS RAŠTIKIS,
buv. Lietuvos Kariuomenės Vadas

(Tęsinys)

41)

1939 metais, atgavus Vilnių, Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus viršininkas gen. Nagius paruošė ceremoniją Lietuvos vėliavai pakelti ir nuleisti Vilniaus Gedimino Kalne.

Tas iškilmės vykdė buvo įsakytas 1-jam Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pulkui, kuris tada buvo perkeltas iš Ukmergės į mūsų amžinąją sostinę Vilnių.

Tais pačiais metais per Kariuomenės šventę, lapkričio 23 dieną, kada Vilniuje buvo pirmasis didelis Lietuvos kariuomenės paradas, vėliavos Gedimino Kalne buvo nuleistos ypatingai iškilmingai. Iš Kauno buvo nuvykę visi Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus komanda ir karo invalidų orkestras. Iškilmės vadovavo pats gen. Nagius. Kariuomenės garbės kuopa ir karo invalidų komanda su savo orkestrais buvo išrikuotos Katedros aikštėje, prieš katedros fasadą. Gedimino Kalne buvo palikta viena dalis trimitininkų su fanfara, kita jų dalis buvo prie pat katedros.

Ypač įspūdingas buvo trimtų garsų pasikabinėjimas tarp Gedimino Kalno ir Katedros aikštės. Tai darė daug didesnį ir gilesnį įspūdį, negu Kaune Karo Muziejaus sodelyje, kur tie patys trimtininkai kalbėdavosi tarp muziejaus bokšto ir paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės. Šios iškilmės Vilniuje visiems dalyviams, ypatingai išlaisvintiems iš lenkų ir bolševikų vilniečiams, padarė be galo didingą ir jaudinantį įspūdį.

1937 m. rugsėjo 8 d. Karo Muziejuje buvo pašventinti 36 kovų varpai. Nuo to laiko muziejaus bokšte kasdien 4, 8, 12, 16, 20 ir 24 valandomis skambindavo varpų muzika, patiekdama populiariausias lietuviškas melodijas.

Atpirkus iš Stankevičienės žemės sklypą, kuris buvo tuoj už paminklo, Karo Muziejaus sodelis žymiai padidėjo. Nupirkta sklype buvo įrengtas atskiras sodelis, pašvestas mūsų tautos garbingiems karžygiams pagerbti. Čia buvo pastatytos Knygnešio ir Sėjėjo statulos ir atskiras paminklas žuvusiems bei mirusiems knygnešiams, kuriame aukso raidėmis iškaltos jų pavardės.

Netenka aprašinėti atskirų Karo Muziejaus skyrių, nes kas jų nematė ar nežinojo? Ar tai Vytauto kapela su didingais istoriniais paveikslais, vaizduojančiais vytautinės Lietuvos ir jos valdovų Vytauto Didžiojo galybę; ar Lietuvos kariuomenės ir laisvės kovų skyrius su kautynių vaizdais, pulkų istorijomis, pasižymėjusių karių fotografijomis bei biustais, trofėjais ir vėliavomis; ar ginklų skyrius su įvairiausių ginklų kolekcijomis; ar priešistorinės Lietuvos skyrius su piliakalnių pjūviais, archeologiniais radiniais, mūsų seniausių tvirtovių suakmenėjusiais ažuolais; ar aušrininkų galerija; ar prancūzmečio ir įvairiausių sukilimų skyrius; ar karo aviacijos skyrius su garsios Lietuvos aviacijos ir Atlanto nugalėtojų Stepo Dariaus ir Stasio Girėno relikvijomis; ar pagaliau žuvusių dėl Lietuvos laisvės karių kripta ir kiti nepaminti skyriai, — vis tai buvo regimi Lietuvos praeities liudinininkai, teikę žiūrovams vaizdus apie Lietuvos istoriją, apie buvusią Lietuvos valstybės galybę, apie lietuvių tautos kovas, pergalės, pasisekimus ir nelaimės.

Be labai brangių relikvijų ir eksponatų, tarp įvairių paveikslų buvo vienas kitas ir silpnėnis, tačiau jie buvo laikiniai ir laukė eilės, kad galėtų būti pakeisti geresniais ar svarbesniais paveikslais ar portretais.

Ne Karo Muziejaus vadovybės, bet mūsų dailininkų buvo kaltė, kad jie nemėgo piešti ar dėl kitų priežasčių nepiešė didesnių paveikslų, vaizduojančių įvairius įvykius iš Lietuvos istorijos. Dailininkai ne vieną kartą būdavo kviečiami sukurti kokią nors didingesnį Karo Muziejui. Kariuomenės vadovybė žadėjo ir gerus atlyginimus už tokius kūrinius. Tačiau dauguma mūsų dailininkų visai tuo nesidomėjo ir nebuvo linkusi palikti savo vardus istoriniuose paveiksluose.

Meno parodose Karo Muziejaus vadovybė nerasdavo tinkamų muziejui paveikslų, nes dailininkai buvo linkę prie smulkesnių darbų, dažniausiai vaizduodami tik Lietuvos gamtą arba atskirų asmenų portretus. Kariuomenės vadovybė buvo paskyrusi net dvi stipendijas batalistiniams menui studijuoti Paryžiuje, tačiau ir čia mūsų jaunieji menininkai neparodė tinkamo susidomėjimo.

Iš visų mūsų menininkų daugiausiai istorinių paveikslų Karo Muziejui sukūrė dailininkas Mackevičius. Daugumas jo paveikslų labai vykę ir vertingi. Tačiau ir čia neapsiejo be kitų menininkų intrigu. Vieton paskatinimo ir moralinės paramos dailininkas Mackevičius ne vieną kartą susilaukė karčių priekaištų ir nevykusios kritikos iš savo kolegų tarpo.

Mūsų kariai tai buvo visai nesuprantama ir dėl to labai stebėjomės. Mes visada buvome labai dėkingi visiems dailininkams, tapytojams, skulptoriams ir kitiems, kurie savo kūryba atskleidė mūsų tautai, ypatingai jaunimui, Lietuvos praeities vaizdus ir padėdavo skiepyti savo valstybės meilę ir pasididžiavimą lietuvių tautos garbinga praeitimi.

Karo Muziejaus tikslas buvo ne tik rinkti Lietuvos istorinę karinę medžiagą, bet ir auklėti lietuvių tautą tėvynės meilės, valstybingumo, pasiaukojimo ir mūsų garbingų istorinių tradicijų dvasioje. Šis darbas Karo Muziejui pavyko. Jis buvo sėkmingas ne tik Lietuvos nepriklausomybės metais, bet ir per bolševikų bei vokiečių okupacijas. Ilga ir su meile atliktas Karo

SŪKURIAI IR PELENAI

Humoreska iš kroatų sportininkų gyvenimo

Mūsų klube veikia tiesiog kunkuliavo. Argi galėjo kas kitaip pasakyti apie tokią aktyvią organizaciją, kuri vienos parapijos ribose buvo sutelkusi net 99 narius? Žinoma, mes džiaugsmingai būtume pasveikinę ir šimtą, jukba kad tai būtų buvusi dėkinga proga nedidelei šventei, tačiau visoje parapijoje jau nebuvo jaunuolio, kuris būtų sugebėjęs vienokiu ar kitokiu būdu garsinti "Lengvosios atletikos ir Rytminės gimnastikos Draugiško susivienijimo" spalvas.

Nors klubas, kaip jau ir jo pavadinimas skelbė, susidėjo iš dviejų pagrindinių sekcijų — lengvatlečių ir gimnastikos mėgėjų. — pirmuoju smuku visą laiką grojo lengvatlečiai, kurių sekcijai sudarė bėgikai, jietininkai, diskinininkai ir tt.

Archyvai rodė, kad ir pats klubas iš karto buvęs kuriamas vienu lengvatlečių, tačiau vėliau pažinčių, rekomendacijų ir lokalinio patriotizmo pagalba pateko ir tokių, kurie lengvatlečiųais tapti nesugebėjo. Pasigirstant iš šalies vis daugiau kritikų jų adresu, lengvatlečiai, kurie gyrysi ant savo pečių nešę visą klubo gerbę, iš pradžių dar atlaikydami šypsojos, bet vėliau ėmėsi veiksmų, juos nustumdami į atskirą grupę, kuri kažkodėl pasivadino "ritminės gimnastikos sekcija".

Apie tuometines klubo narių nuotaikas archyvuose nieko neužrašyta, tačiau jau pats klubo vardo parinkimas — "draugiškas susivienijimas" — rodo jas nebuvus itin šaltas. Reikia manyti, kad jos buvo dar labiau įkaitusios, kai reikėjo parinkti to "draugiško susivienijimo" arba klubo emblemą.

Seni protokolai rodo, kad po ilgų svarstymų ir ginčų pagaliau buvęs rastas bendras abiejų sekcijų simbolis — plunksnota strėlė. Tačiau netrukus lengvatlečiai šį klausimą išjudinę iš naujo. "Ar ne ironija, jei aš išeinu į rutulio stūmimo var-

žybas, ant krūtinės užsikabinęs strėlę?" — skaitome vieno nario skundą protokole.

Vėl būta daug projektų ir ginčų. Nutarta strėlę komponuoti su vardo inicialais.

Matyt, lengvoji atletika tada dar buvo galinga, jei ritminę gimnastiką priverstė jos paklusti. Jie, mat, pasirėmę kalbininkų išmintimi, savo šakai pasirinkę pirmąją jungtinio žodžio raidę — L.

— L. "Draugiškas susivienijimas" nesunkiai buvęs pavadintas — D. Bet kiek prakaito tada išliejo ritmastai, kaip juos pravaržė, stengdamiesi išsikovoti dvejetainį raidžių. Jie net siūlė gimnastiką pirmiau statyti už ritmiką ir šią žymėti mažąja raide, kad išeitų Gr (jų projektas: LGrD). Bet lengvatlečiai diktatoriškai primetę klubui savo valią, ir taip atsiradusi plunksnota strėlė perverta LRD.

Tačiau klubo gyvenimas tada plaukė tikrai sportine vaga, kurios lygmuo vis kilęs. Nariai stengdavęsi vienas už kitą laimėti daugiau varžybų, surinkti daugiau taškų, ypač po to, kai įsigalėjo metinių prizų tradicija. Jie iškilmingai būdavo įteikiami tiems sportininkams, kurie per metus įvairiose varžybose surinkdavo daugiausia taškų.

Ak, sako, vertinimo komisijos turėdavusios gerokai pavargti, kol nustatydavusios geriausią tų metų sportininką, nes neretai keli surinkdavo vienodą taškų skaičių. Kaip nekantriai tada laukdavom komisijų sprendimų, kokios nuotaikingos būdavo laimėtojų pagerbimo iškilmės! Kiekvieną kartą, atėjęs į klubo būstinę, kurios sienos būdavo papuoštos varžybų trofėjais ir garbės diplomais, pajusdavai pagarbą veteranams, pasididžiavimą savo klubu. Buvo garbės ir žydėjimo laikai.

Ir taip, metams bėgant, naujiems kandidatams veržė besiveržiant, klubo narių skaičius

Muziejaus vadovybės darbas buvo pasiekęs to, kad Karo Muziejaus sodnelis pasidarė mėgiamausia mūsų mažiausių piliečių — vaikų vieta. Saulėtomis dienomis ten buvo tikras vaikų sodas.

Per išėjus metus muziejų lankė įvairios gausios ekskursijos. Mokslo metams baigiantis Karo Muziejų pripildydavo moksleivių ekskursijos net iš tolimiausių Lietuvos užkampų. Karo Muziejus buvo reikšmingiausias ir svarbiausias suvažiavimų ir visų tautinių iškilių centras. Karo Muziejaus sodnelyje atliekamos vėliavos pakėlimo ir nuleidimo ceremonijos ir žuvusių už Lietuvos laisvę pagerbimo iškilmės taip prigijo mūsų tautoje, kad jas pradėjo sekti ir kiti Lietuvos miestai bei miesteliai. Tai nuėjo taip toli, kad vėliau mūsų politiniai tremtiniai, išblaškyti po įvairius pasaulio kraštus, kartoja tas pačias iškilmes ir ceremonijas visame pasaulyje. Lietuvių tremtinių stovyklose Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje ir kitur buvo įsteigtos tautinės aikštelės, kur, Karo Muziejaus pavyzdžiu, ne tik plečėdavo mūsų tautinės vėliavos, bet buvo statomi ir lietuviški kryžiai, o per iškilmės kildavo ir padangės dūmai iš pastatytų aukurų, tokių pat, koks yra buvęs Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus sodnelyje prie Nežinomojo Kareivio kapo ir prie paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Karo Muziejus yra tapęs visos Lietuvos tautine šventove.

Abu Lietuvos okupantai — rusai ir vokiečiai — negalėjo pakeisti tokio didelio, reikšmingo ir įtakingo lietuvių tautos patriotizmo ir kilniausių tautinių jausmų centro ir šaltinio. Abu jie siekė Karo Muziejų visai panaikinti. Abiejų imperialistinių okupantų — rusų bolševikų ir vokiečių nacionalsocialistų — tikslas buvo tas pats, tik metodai skyrėsi. Pirmųjų tikslas buvo Lietuvos Karo Muziejų visai panaikinti; per pirmąją okupaciją jie buvo tai ir padarę, nors dar nebuvo spėję tą darbą baigti. Jie naudojo bolševikiškai barbariškas priemones. Vokiečiai leido Karo Muziejų gyvuoti ir jis veikė per visą vokiečių okupacijos metą. Jie taipogi darė labai biaurių pasikesinimų prieš Karo Muziejų, tik jų priemonės buvo kitokios.

Štai keletas faktų iš abiejų okupacijų meto.

(Bus daugiau)

Kl. Terora

vada, kurie juo labiau, amžiaus veikiami, nukalba — juo entuzistiškiau jų žodžius sekėjai sutinką, juo akliau ir fanatiškiau juos vykda... Bet sportininkas — ne patėptasis, jis susidėvi tokiu pat greičiu, kaip ir juodus meilūzius besivaikanti ponitė. Laikui bėgant, jau ir didieji lengvatlečiai nebepajėgė ne tik naujų rekordų pasiekti, bet ir senųjų pakartoti. Užtat pasidarė nepaprastai jautrūs kritikai, kuri augo, kaip rūpestingai tretišamas augalas. Jau ne tik pašaliečiai, bet ir jaunesnieji lengvatlečiai nepraleisdavo progos gnybtelti tą ar kitą "senį", pasakyti, kad klubo garbė blėsta, ir ne visa auksas, kas pastaruoju metu žėrėti pradėjo.

Vieną gražią pavasario pavakrę buvo sušauktas nepaprastai klubo susirinkimas. Po ilgų diskusijų, kuriose sukelteji nervai griežtai pasisakė prieš visokią kritiką, vadindami ją pseudonimine arba pseudo-kritika, buvo nutarta, kad asmuo, kuris kitam, nors ir pažįstamam, ką nors kalba apie klubą, privalka, pabaigęs sakinį, tuoj pat pridurti savo vardą ir pavardę, o sekantis, pakartojęs tą repliką — pasakyti pirmojo vardą ir pavardę ir dar pridėti savo. Ir taip toliau. Ir jei kada tokia replika pasieks reikiamą ausį, bus tarytum iš vadinamojo laimės laiško, aišku, kas nekalba palankiai apie klubą, ginantį visos parapijos garbę, o svarbiausia — paaiškės nepatenkintieji pačių narių tarpe. Tada gi būs žinia, kaip su jais pasielgti. Kad jie nesulauktų prizų, nė taškų!...

Taip sutvarkę kritikos reikalą, galėjome ramiai laukti netrukus įvyksiančio prizų paskirstymo. Praeitais metais prizas dėl įvairių kliūčių nebuvo paskirtas, tad dabar turėjo arenon išeiti abiejų metų varžovai. Tarytum naujai atkūtę pro praėjusių sunkingų dienų, vėl gyvai spėliojom, kuris iš abejais metais pirmavusių sportininkų prizą laimės. Tačiau dangus lėmė kitaip.

Ką čia pasakoti, verčiau paklauskite, kokį žodį tarė veiklus Braba trijuose laisvuose valdybos nariams, kurie tuo metu buvo išvykę darbas ir kitus kaimus: "Nekyla jokia abejonė, kad praeitais metais labiausiai pasižymėjo Mikre, lygiai kaip ir šiais Hrada. Prizą turėtų gauti vienas iš jų. Betgi žinai, jie ne mūsų žmonės. Ar galim mes leisti, kad jie kiltų, ar galim mes savo priešams duoti ginklų į rankas! Yra čia toks talentingas jaunas sportininkas Brona. Tiesą, jis dar neturi tiek taškų, kad galėtų varžytis su abiem augščiau minėtais. Bet jis dar ruošiasi rungtynėms. Ir taškų ten tikrai gaus — tuo jau mes pasirūpinam. Bet jūs privalote (aš pabrėžiu: privalote!) paskirti vertinimo komisijon tokius asmenis, kurie jam prizą paskirtų."

2. "Laikas bėga, bet mes nenusimename. Brona negalėjo rungtynėse pasireikšti, bet jis intensyviai treniruojasi lig šiol dar nepraktikuotoms vadina ir visokių kitokių karalysčių šaukliai. Sakoma, nesensta tik pateptieji politikai ir partiniai

ku. Kai jis išsitrėnėruos, mes iššauksime kaimyninį klubą į rungtynes. Brona jas laimės, aš matau jo formą. Tiesa, rungtynės gali įvykti po prizo statute numatyto termino. Bet leiskit mums pasirūpinti formalinės pusės sutvarkymu. Čia jau rasim būdų tam reikalui legalizuoti. O jūs nukelkite kokių mėnesių vertinimo komisijos posėdį ir pačias laimėtojo pagerbimo iškilmes."

3. "Nesėkmė mus persekioja. Rungtynes suorganizuoti nesi-seka. Ar negalit pakeisti prizo statutą ta prasme, kad būtų užskaitomi dar neįvykusių rungtynių taškai, primant dėmesin, kad Brona jas laimės? Jei ne — prizą skirkit kitam mūsiškiui, bet neduokit priešams!"

Teliaka paslaptimi, ką svarstė valdyba ir jos sudarytoji vertinimo komisija, kaip to reikalauja oficialūs statutai, idant komisijų nariams nebūtų atimtas malonumas patiems tai pasipaskoti. Bet prizo skyrimas ir laimėtojo pagerbimo iškilmės tikrai buvo atidėliojamos, kol pagaliau prima aprišis proga pasigirdo gana netikėtas vertinimo komisijos komunikatas:

"Prizą už didžiausius praeitų metų sportinius nuopelnus gau-na Viluča, kuris vienas pats pasivaikščiodamas atliko žygį iki Kiaulių. Atsimaunio salos. Skirdama prizą, komisija stengėsi ne tik atžymėti šį jo žygį, bet paminėti jo nuopelnus sportui tais laikais, kada jis įvairių rungtynių metu su chronometru ir pieštuku rankoje skaičiuodavo taškus, tuo būdu žymiai prisidėdamas prie sportinio lygio kėlimo."

Kaikurie komunikatą palaikė balandžio pirmosios pokštu. Jie prisiminė, kad prieš keletą metų Juokdarių Klubu laikraštis DI-PA buvo siūles prizą skirti kitiems asmeniui už atliktą ilgesnį kelionę nuo Danijos iki Šveicarijos, nes tas asmuo važiavęs traukiniu ir sunkvežimiu, soduose matęs vaismedžių ir ganyklose karvių, o kai ant jo kelių atsėdusis mergina, jo kojos drebėjusios...

Tačiau šį kartą juokų nebuvo. Ir atėjus prizo įteikimo iškilmėms, išgirdome, jog ir šim-tasis atsirado mūsų tarpe. Ką čia dailinti, klubo ateitis jau perregima: ir spaudymo sekcija bus įsteigta, ir klubo uniforma bus pakeista strėle ir kryžiumi arba iš strėlių sukomponuotu kryžiumi. Drumzlini sūkuriai mus buvo išvilkę į atgalinį taką, ir mes plūduriavome ten, grimzdami į dar neataušiusius sudegusios garbės pelenus...

Išvertė Jurgis Kukalis

NAUJIENA

JUOZAS KRUMINAS

NAKTIS VIRŠUM
ŠIRDIES

Apsaką, vaizduojanti dviejų žmonių, vyro ir moters, jausmų konfliktų niuansus, dvasinius apsisprendimus ir tragiškų įvykių pasekmes. 141 psl., kaina \$1.50. Knygos Bielių Klubo nariai, įmokėję \$5.00 metinį mokestį, šią knygą gauna už \$1.00, taip pat gauna naujausias Jurgio Savickio, Nelės Mazalaitės, Jurgio Jankaus, Ludo Dovydeno ir kitų žymiųjų autorių grožinės literatūros knygas. Rašykite į Knygos Bielių Klubo narius ir metinį \$5.00 mokestį siųskite šiuo adresu:

G A B I J A
Brooklyn 11, N. Y.
340 Union Avenue,

SVARSTYTINOS MINTYS

Iš pasikalbėjimų su P. J. Žiriu.

Chem. inž. P. J. Žiūrys lietuvių visuomenėje žinomas ne tiek kaip chemikas, kiek kaip visuomenininkas, dažnai pasireiškias drąsiais pareiškimais apie visuomeninius reikalus.

Drąsus pareiškimai ne visada ir ne visus palankiai nutelkia ir ne visus iš karto įtikina, bet susidomėjimo (arba ir susidomėjimo!) visada sukelia.

Progai pasitaikius, patiekėme P. J. Žiūriui keletą klausimų. Atsakymuose į tuos klausimus yra tikrai vertų dėmesio ir svarstytinų minčių.

1. Kaip Tamstai šiuo metu atrodo Lietuvos laisvės kovos padėtis?

— Nesu žynys augštosios politikos šventyklose, tad turiu nuomonę, paremtą tik tomis žiniomis, kurios visiems prieinamos. O iš to visiems aišku, kad padėtis yra palankesnė, negu tais laikais, kai Lietuvos pavergėjai buvo oficialiai laikomi Amerikos draugais ir teisybės žodis apie juos buvo laikomas beveik Amerikos išdavimu.

Bet pažanga dar permaža. Mūsų politikos vadai vis dar kalba tiksliai apie komunizmo tolimą ekspansiją sulaukymą, o ne apie pavergtų tautų išlaisvinimą. Netgi yra ženkli, kad vis dar tebesidairoma, kaip čia nutiesti susigerinimo su Maskva tiltus, jei tik ji pasitenkinų kokių nors apribotų kėsnų, žinoma, iš kitų, ne iš Amerikos kūno...

Kartojasi tas pats, kaip su Hitleriu. Ir tam vis davinėjo "paskutinius" kėsnus, kad tik nereiktų kariauti, bet išėjo kitaip. Aš esu tos nuomonės, kad vistiek galų gale pasirodys, kad rimtas susirėmimas tarp JAV ir Rusijos pasirodys neišvengiamas. Nuo to, koks bus to susirėmimo rezultatas, pareis Lietuvos likimo galimybės. Tikiau, kad tai galimybė susidarys gera, o kaip ji bus išnaudota, tai pareis nuo mūsų pačių veikimo ir sumanymo ir nuo, ar pasaulio galin-gieji atsitrauks nuo ciniško materializmo ir ar ims daugiau skaitytis su žmonių teisėmis.

2. Ar Tamsta manai, kad dabartinė Amerikos lietuvių veikla Lietuvos reikalais yra petenkinama?

— Nemanau. Taryba prisimė visą rūpestį ant savo galvos ir niekas kitas nieko nedarome. Manau, kad tai yra klaidingas vienybės supratimas — palikti

IŠ PASIKALBĖJIMŲ SU P. J. ŽIURIU

Pareiškimai, surinkti V. Baziulio š. m. vasario — gegužės mėnesiais, prieš paskelbiant papildyti pasikalbėjime Dirvos redakcijoje

iniciatyvos teisę vien tik viršūnei, o bet kokią kitą iniciatyvą laikyti vienybės ardyumu. Tai gal būtų neblogai, jeigu parodytų ypatingai daug iniciatyvos ir visą visuomenės energiją išnaudotų taktininkavimui tajai iniciatyvai. Deja, taip nėra.

Taryba apsiriboja tik retais apsilankymais pas Washingtono valdininkus, o šiaip jau veikia lietuvių, tiksliau tarant — susipratusių lietuvių tarpe, kuriems visai nereikia įrodinėti, jog Lietuva teisėtai reikalauja sau nepriklausomybės.

Ir lankantis Washingtono, pasitenkina labai kukliais dalykais. Tiesa, išsirutinta lietuviška radijo programa — tai labai geras dalykas lietuvių prestižui, bet reali nauda Lietuvos išlaisvinimui labai abejotina; išsirutinta atitinkama vieta "Free Europe" organizacijoj — gerai, bet apie tą irgi galima pasakyti maždaug tą patį, kaip ir apie radijo programą; gal pavyks pasiekti Genocido konvencijos patvirtinimo (žinoma, tai nebus vien lietuvių pastangų rezultatas), bet tai tuo tarpu irgi daugiau tik moralinės reikšmės dokumentas... Visa tai gerai, kad tai tik balzamo lašeliai, tokio, kuris gal sumažina skausmą, bet žaizdos negydo.

Daugiausiai mūsų skausmui raminti vartojamas nuolatinis priminimas, kad "niekas nepasikeitė", t. y., Lietuva teisiškai tebeprapajūstama.

Bet to yra permaža. Štai dabar pasirodo žemėlapių, enciklopedinio pobūdžio leidinių, kuriuose Lietuvos jau nei pėdsakų nebematyti. Neseniai pasirodė filma, vaizduojanti nacių ir bolševikų agresijos eigą, ir ten parodytuose situacijos žemėlapiuose nei Lietuvos, nei kitų Baltijos kraštų nei pėdsakų nematyti: jie paskandinti Maskvos imperijoj, lyg ten jiems būtų ir vieta. Tai leidiniai ar filmos nepasirodo be konsultacijos su Valst. Departamentu. Todėl, jeigu jo valdininkai kalba apie tai, kad jie Lietuvą tebeprapajūstą, tai reikia reikalauti, kad jie bent čia praktikoj įrodytų, kad nusistatymą ir pasirūpinimą, kad infiltruoti bolševikų propagandos agentai Amerikos priemonėmis skleistų mūsų valdžios skelbiamuosius nusistatymus, o ne Maskvos. To reikia reikalauti.

Bet ir to maža. Mes, Amerikos piliečiai, pasiremami Amerikos

konstitucija ir išskilmingais mūsų valdžios pareiškimais, turime teisę reikalauti, kad mūsų valdžia ne vien tik pasyviai smerktų tautų pavergimą, bet ir reikalautų jų laisvės grąžinimo. Ir turime teisę reikalauti, kad Lietuva taip pat būtų nedviprasmiškai įtraukta į tokių reikalavimų programą. Tegu tuo tarpu bent diplomatiniais keliais reikalauja, bet tegu reikalauja!

Žinoma, aš netikiu, kad dabartinė Amerikos valdžia tą padarys. Abejoju, ar tą be niekur nieko padarytų ir kita valdžia, kitai partijai laimėjus. To galima būtų tikėtis tik tada, jei to pradės reikalauti daugiau kas, negu tik mes, lietuviai, — kai to pradės reikalauti Amerikos visuomenės dauguma, kai to reikalauja Amerikos viešoji nuomonė.

Todėl ir sakau, kad permaža yra veikti tik susipratusių lietuvių tarpe ir pasitenkinti padėkos pareiškimais vienam kitam centro valdininkui. Reikia eiti į plačią Amerikos visuomenę su pavergtų tautų išlaisvinimo šūkiu ir Lietuvos reikalo išdėstymu.

3. Kaip, Tamstos manymu, lietuviams būtų galima pasiekti Amerikos visuomenės palankaus susirūpinimo Lietuvos reikalu?

— Nežinau, ar tai tikrai gali pasiekti. Bet pasakyčiau — bails tas, kas tvirtintų, kad tai yra taip negalimas dalykas, jog net ir bandyti neverta.

Amerikos viešoji nuomonė sudaroma ne iš viršaus, o pačios visuomenės, ypač jos įtakingesniųjų sluoksnių tarpe. Norint į juos įeiti, reikia sudaryti atitinkamus kontaktus su tokiais visoje Amerikoje paplitusiais klubais, kaip Kiwanis, Grangers, Rotary, City klubai, masonų ložės, o taip su mokslo įstaigomis ir visų tikybų bažnyčiomis. Ten pasistengti daryti pranešimus, diskusijas, kad ten dalyvaujantieji žmonės mums rūpimu klausimu pradėtų kalbėti, ir kad tos kalbos įgytų mūsų reikalui palankią prasmę.

Kiti svarbūs keliai viešajai nuomonei formuoti yra spauda ir radijas, žinoma, ne mūsų lietuviški laikraščiai ir ne mūsų radijo valandėlės.

Visų pirma, turime taip susiraginti, kad į kiekvieną spaudos ar radijo pragramoje pasirodžiusią mūsų reikalą palankiai ar nepalankiai liečiančią žinią, kalbą ar straipsnį laikraščių bei radijo programų redakcijos gautų dėsimtis, jei galima, tai ir šimtus laiškų, kuriuose atitinkamai pareikštumė savo tezes — suglaustai, bet įtikinančiai.

Tam reikia daugelio žmonių pasiryžimo. Parašyti sugebantį turime dabar daug, tik daugumai dar kliudo nepakankamas anglų kalbos mokėjimas. Reikia paskubėti mokytis, o tuo tarpu — organizuoti tokių laiškų rašymo konsultaciją ir vertėjus. Labai didelės reikšmės turė-

tų, jei įgytumė mūsų reikalui palankumą vieno kito žymaus radijo komentatoriaus ir kolumnisto, kurių žodis, dažniau ir dažniau primenąs Lietuvos reikalą ir apskritai pavergtų tautų reikalą, būtų girdimas ar skaitomas milijonų amerikiečių.

Tai yra nelengvai pasiekiamas dalykas. Mums vieniems gal būtų persunkus uždavinys, bet juk mes čia Amerikoje esam ne vien tokie, kurių tėvynės vergauja.

Visų pavergtųjų kraštų kilmės amerikiečių glaudesnio bendradarbiavimo mintis juk jau ne nauja, bet jos įvykdymo linkme vis dar netoli nueita (jei nueita?). O visi susidėję, manau pajėgtumėm pasiekti to, kad Amerikos spaudoje ir radijo komentaruose dabartinė tyła užleistų vietą dažnesniams ir teisingiems pasakymams apie teisingumo padėtį pasaulyje.

Pirma minėjau, jog dabar mes esam lyg ir nusistatę laukti, kad viską atliktų Taryba ar net tik jos Vykdomasis Komitetas. Tai klaida.

Darbų ir galimybių yra nepaprastai daug. Kiekvienas gali pareikšti savo iniciatyvą. Ypač atskiros organizacijos. Savo laiku Lietuvai Vaduoti Sąjunga veikė savo iniciatyva, ir niekas negali sakyti, kad tai liko be pėdsakų. Šiandien tokią organizaciją, kai Am. Liet. Tautinę Sąjungą, arba ir kuri kita panašaus tipo organizacija, parodžiusi iniciatyvos ir energijos, galėtų dar daugiau padaryti, kadangi aplinkybės dabar palankesnės. Tai nebūtų joks vienybės ardyumas. Juk ir tautinei srovei įstojant į Tarybą buvo sutarta, kad skyrium nebus daromi tik toki žygiai, kurių prigimtis reikalauja, kad jie būtų atliekami visų lietuvių vardu. Betgi ne kiekvienas pajudėjimas yra tokios prigimties, kad būtinai turi būti daromas visų. Sutinku, kad apsilankyti pas prezidentą ar kitą centro valdininką geriau iš karto visų vardu, negu atskirdžiasias šventes rengti bendrai, ypač ten, kur lietuvių kolonijos neperdidelės, irgi gali būti naudingiau, kad jos būtų įspūdingesnės. Bet propagandos srityje gali veikti organizacijos, gali daug padaryti ir atskiri asmenys — kad tik jie laikytųsi bendros, prie tikslo vedančios linijos.

4. Koks, Tamstos manymu, turėtų būti santykis tarp ALT ir Vliko bei Lietuvos pasiuntinybių?

Amerikos Lietuvių Taryba, nors jos veikimas dabar žymiai dalimi remiasi ir naujųjų ateivių jėgomis, formaliai turi ir toliau likti Amerikos piliečių organizacija ir tik kaip tokia jai geriausiai tinka kreiptis į Amerikos valdžios įstaigas. Kaip tokia, ji jokių būdu negali būti priklausoma nei nuo Vliko, nei nuo Lietuvos diplomatinę organų, negali būti varžoma jų instrukcijomis. Ji, žinoma, gali ir turi gauti iš visų tų organų informacijų, kad žinotų ką jie daro, kodėl taip, o ne kitaip daro, ir gali tomis informacijomis naudotis, nustatydamas savo veikimą.

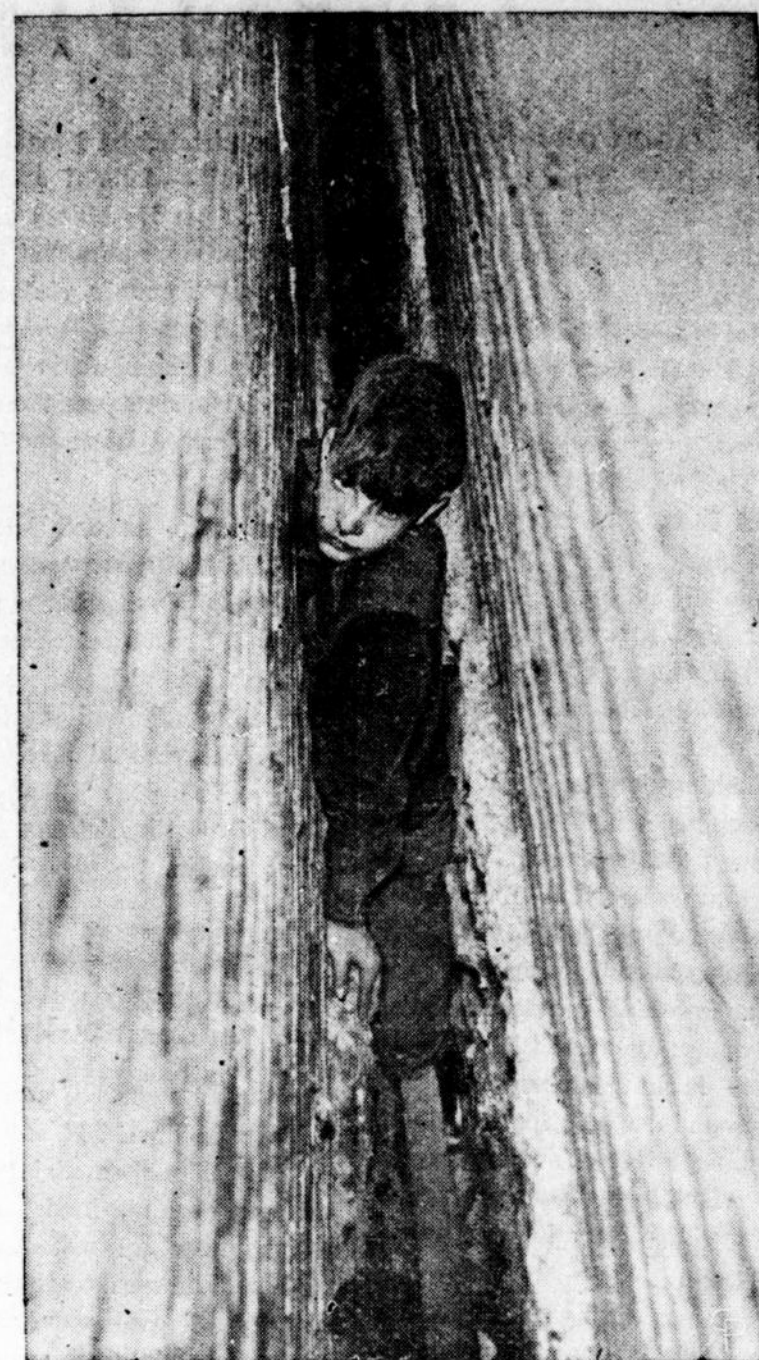
Iš savo pusės, Taryba irgi neturi pamato nei instruktuoti, nei tvarkyti anų organų. Ji gali tik remti anų organų darbą savo kreipimais į Amerikos valdžią bei veikimu Amerikos visuomenėje ir remti finansiskai.

Dėl suteiktos finansinės paramos Taryba gali reikalauti atitinkamos ataskaitos. Finansinė parama neturėtų būti naudojama, kaip spaudimo priemonė, kuri siektų anų organų sutvarkymą bei veikimą nustatyti pagal Tarybos valią. Bet suprantama, jeigu Taryba įsitikintų, kad tų organų gaunamoji finansinė parama naudojama visiškai nenaudingai Lietuvos bylos reikalui, arba pats veikimas iškrypsta iš naudingo kelio, tai ne tik finansinė parama, bet ir visokia kitokia talka turėtų nutraukti.

5. Ar Vlikas bei Lietuvos pasiuntinybės Tamstai atrodo tikslingai sutvarkę Lietuvos laisvės kovos reikalui?

— Kaip Amerikos pilietis, gal turėčiau visai neatsakyti į tą klausimą. Bet kaip lietuvis, negaliu tuo nesidomėti, o kai domiesi, tai susidaro ir nuomonė.

Pasiuntinybės užsiėmė, mažiau ar daugiau kitų valstybių pripažįstamos, yra pati šviesiausia vieta visoje dabartinių laikų Lietuvos nelaimėje. Bet aš negalėčiau sakyti, kad šitas laimėjimo momentas visiškai išnaudotas. Teisybė, pasiuntinybės nėra lygioje padėtyje. Vienur jos yra likusios visiškai be tei-

New Yorke esama namų, pastatytų taip arti vienas prie kito, bet nesujungtų, kad štai kas atsitiko: šis berniukas stengėsi ištraukti ten patekusį sviedinį ir pats įstrigo. Gaisrininkai kabliais šiaip taip jį ištraukė ir nuvežė į ligoninę.

sių, kitur labai ribotomis teisėmis ir, kiek man žinoma, JAV, Vatikane bei kairiosiose Pietų Amerikos valstybėse teisiškai pabaigos!

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

(Perkelta į 6-tą pusl.)

Triskart greičiau! Triskart pigiau!!

Taip... modernus GASO vandens šildytuvas... yra greičiausias pasauly — įšildo vandenį triskart greičiau negu kitas daugiausiai vartojamas šildytuvai. Be to, kuras kainuoja triskart pigiau negu vartojant kitą populiariausią tipą.

Gaukit DAUGIAU karšto vandens...

Gaukit DAUGIAU už savo pinigus...

vartodami
modernų

GASO

vandens šildytuvą

Daugiau karšto vandens moderniam indų plovimui!

Štai jūsų indai — daugybė karšto vandens indų plovykloje išplauna jūsų indus jums besilinsint! Turint modernų GASO vandens šildytuvą, vanduo visada karštas... ir jo visada daug.

Daugiau karšto vandens moderniam skalbimui!

Lengviau, balčiau, skaisčiau iškalbs — jums besilinsint. Žinoma, jūsų skalbiamai mašinos reikia daug tikrai karšto vandens. Modernus GASO vandens šildytuvas duoda jo pakankamai, net ir didžiausiam žlugtui.

Daugiau karšto vandens sveikatai ir grožiui!

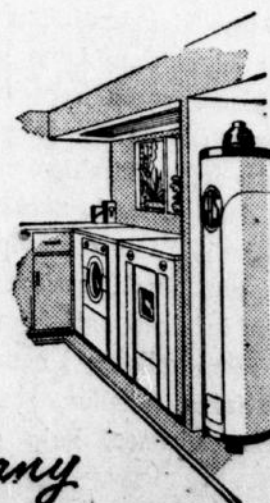
Jūs turit karšto vandens — kai vartojat modernų GASO vandens šildytuvą. Maudotės kada norit... galvą plaunat prabangiai. Visada yra daug karšto vandens betkam ir viskam, nuo skutimosi iki buto plovimo.

Moderninkit savo karštą vandenį... Moderninkit gyvenimą gaukit Automatinį, Apačioj šildomą, Izoliuotą

GASO

Vandens šildytuvą

The East Ohio Gas Company

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą — St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicagos miestui ir Kanadai — W. Stuoigis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTI, REMIAME VOKIETIJOJE LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UŽJURIO LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

SVARSTYTINOS MINTYS

(Atkelta iš 5-to pusl.)

beveik tokioje padėtyje, kai ir Lietuvos nepriklausomybės laikais. Bet, nežinau tiksliai dėl kokių priežasčių — finansinių ar kitokių — šito laimingo momento išnaudojimas neatrodo visur proporcingas teisinėms galimybėms.

Man krinta į akis tas faktas, kad Pietų Amerikoje yra laimėta gana daug draugų Lietuvos reikalui, net Jungt. Tautų Organizacijoje Lietuvai palankūs balsai drąsiau pasigirsta iš Pietų Amerikos delegacijų. Aš labai vertinu Lietuvos pasiuntinybės Washingtono leidžiamus informacinius biuletenius, bet pasigendu akcijos sukurti palankesnei atmosferai apie Lietuvą Washingtono politiniuose sluogsiuose, kartais pasigendu ir reagavimo į tokius reiškinius, kaip pirma mano minėti leidiniai, filmos ir kt., kuriuose Lietuvos skandinas nepripažintos okupacijos sferoje sudaro pagrindą visai formaliesiems protestams ir žygiams visomis kryptimis.

Turiu tokį įspūdį, kad visos mūsų pasiuntinybės serga darbo jėgos stoka. To priežastys numanomos, bet man atrodo, kad įsiekiant priemonių tam trūkumui pašalinti, būtų galima jų ir atrasti. Dar didesnio susirūpinimo sukelti pasiuntinybės dabar esamo personalo pavadinimas tais atvejais, jei liga, mirtis ar kitos priežastys sudarytų jame spragą. Konsulato klausimu Kanadoje išsprendimas labai džiugina, ir norėsi jautis, kad mūsų diplomatiniai postai visose vietose yra apsirūpinę atsargos priemonėmis.

Laimingu dalyku laikau ir tą faktą, kad yra vienas visuomeninis centras — Vlikas. Ypač gerai, kad jis vienas toks, o ne du ar trys. Bet man, kaip ir daugeliui amerikiečių, atrodo keistos ir nereikalingos iš Vliko sklindančios tendencijos valdinti egzilinę vyriausybę, egzilinį seimą, egzilinį prezidentą ir tt. Tai ne tik nėra reikalinga, bet net ir pavojinga. Egzilinę vyriausybę, jei būtų palankios sąlygos, būtų naudinga sudaryti tik legalumo pagrindais. Vlikas to pagrindo neturi, ir jeigu jis ar iš jo išėjusi egzilinė vyriausybė net ir būtų pripažinta, tai iš to tik susidarytų pavojus atsitikti taip, kaip atsitiko su lenkais, kai jų dalis sutiko su kombinacijomis, nutolusiomis nuo legalumo principo; liko ir be pripažintos egzilinės vyriausybės, be pripažintų pasiuntinybių ir be nepriklausomybės.

Svarbiausia, ką reikia atminti šitame klausime, yra tai, kad egzilinę vyriausybę, kokia ji bebūtų, ji galiotų tik iki nepriklausomos Lietuvos sienų, o ten jau lemiamas balsas priklausytų namiešiams. Todėl Vlikas be reikalo tiek daug reikšmės skiria tam klausimui. Tas tik skatina įsigalėjimą jame kovos dėl atskirų grupių reprezentacijos svorio, dėl neva reikšmingesnių postų ir tt. Šitokios rungtynės dėl dalykų, kurie neturi realios reikšmės Lietuvos būčiai, o gal tik gali duoti atskiroms grupėms laikiną satisfakciją, veda Vliko veikimą į nenaudingus šalutinius takelius, stumia net pačias viršnes, kaip pvz. pa-

sių, ar gal tik veiklesnius naujakurius?

Lietuvių susiorganizavimas pasauliniu mastu būtų labai sveikintinas. Ir manau, kad tai įvyks, jei bus energingai to siekiama. Kieno nors baimė, kad Amerikos piliečiui lietuviui gal netinka dalyvauti, kaip kas sako "lietuviško sionizmo" sąjūdyje, tai yra grynas nesupratimas. Kodėl tai yra patogus žydams, airiams, ir eilei kitų tautų amerikiečių, tik lietuviams ne? Tokia baimė yra tautinis defaitizmas. Jeigu tas būtų nepatogu, tai iš karto sakykime, kad ir apie Lietuvos išlaisvinimą kalbėti nepatogu, likviduokime ir Tarybą, kuri rūpinasi tokiais "pašaliniais" dalykais, kaip Lietuvos išlaisvinimas...

6. Ar Vlikas ir pasiuntiniai turėtų duoti kam savo veiklos ataskaitą?

Viešame darbe ataskaita visada reikalinga. Bet šiose aplinkybėse nėra formaliai kompetentingų organų, kuriems būtų tinkama tokią ataskaitą duoti. Aišku, kad netiktų tokią ataskaitą duoti per spaudą arba įvairių organizacijų susirinkimuose. Bet be kontrolės organo irgi negerai pasilikti: vien tas žinojimas visuomenėje, kad nėra kam duoti ataskaitą, pamažu kenkia patikėjimui.

Bet tuo klausimu turi rūpintis tik Lietuvos piliečiai. Mano pašalinė nuomonė yra, — kad ir pasiuntinybės būtų naudinga sudaryti su Lietuvos piliečių visuomeniniais atstovais tokius kontaktus, iš kurių galėtų susidaryti nors koks sutartinis kontrolės organas, kuris nenormalios padėties laikotarpy bent iš dalies atstotų valstybės kontrolės organus.

Ir Vlikui būtų pravartu tokį organą šalia savęs sukurti. Girdėjau, kad kada Vlikas buvo net tam tikras autoritetingas konferencijas sušaukęs, kurioms davęs plačią veiklos ataskaitą, bet paskui tų konferencijų patarimų visgi nesiškai nesilaikęs...

Ir diplomatams ir Vlikui reikalingas toks kontaktas su visuomene, visų pirma su čia esančių Lietuvos piliečių visuomene. Kai Lietuvos piliečiai jaučiasi neturį tokio kontakto, tai ir mums, Amerikos piliečiams, labai lengva pasakyti — o kas juos žino, ką jie ten sau užsida- rė veikla...

Žinoma, tinkamą pavyzdį čia turėtų duoti Amerikos Lietuvių Taryba. Mažai esu matęs jos ataskaitų, bet kiek mačiau, tai jos nieko kita nerodo, kaip tik tą ir tą mėnesį išleista tiek ir tiek. Tokia ataskaita, žinoma, vistiek nieko nepasako, o nemana, kad visos ALT išlaidos yra tokios konfidencialios, kad jų nei paminėti būtų negalima.

7. Ką Tamsta manai apie lietuvių bendruomenės organizavimosi klausimą? Ar tokia mintis iš viso priimtina Amerikoje? Ar suderinama su lietuvių Amerikos piliečių padėtimi? Ką toksai susiorganizavimas turėtų apimti: ar visus lietuvius, ar tik veiklesnius

sių, ar gal tik veiklesnius naujakurius?

Lietuvių susiorganizavimas pasauliniu mastu būtų labai sveikintinas. Ir manau, kad tai įvyks, jei bus energingai to siekiama. Kieno nors baimė, kad Amerikos piliečiui lietuviui gal netinka dalyvauti, kaip kas sako "lietuviško sionizmo" sąjūdyje, tai yra grynas nesupratimas. Kodėl tai yra patogus žydams, airiams, ir eilei kitų tautų amerikiečių, tik lietuviams ne? Tokia baimė yra tautinis defaitizmas. Jeigu tas būtų nepatogu, tai iš karto sakykime, kad ir apie Lietuvos išlaisvinimą kalbėti nepatogu, likviduokime ir Tarybą, kuri rūpinasi tokiais "pašaliniais" dalykais, kaip Lietuvos išlaisvinimas...

Žydai Amerikoje išsikovojo savo valstybę Palestinoje, ir iš Amerikos ją šimtais milijonų dolerių remia; airiai Amerikoje kovoja prieš Airijos padalinimą ir veikia organizuotai drauge su visam pasauly esančiais airiais, kaip ir žydai, ir niekas nesako, kad tai netinka. Mums reikia tik sekti tuo pavyzdžiu, o ne bijoti patiems savęs.

Lietuvių bendruomenė, aišku, ne turi apimti, bet jau apima visus lietuvius. Aišku, ne visi jie aktyviai dalyvauja tobulėnėje bendruomenės organizacijoje, bet reikia siekti, kad dalyvautų visi, kurie vienu ar kitu būdu lietuviškumo nėra išdavę, nėra pasidarę atvirais jo priešiniais — o tokiais laikau visus pirmuosius, kurie remia lietuvių tautos naikintojus, ir tokius, kurie yra priešingi lietuviško susipratimo palaikymui ir tyčia jam kenkia.

Kaip katalikas Amerikoje esti klausiamas, prie kokios jis parapijos priklauso ir ar yra sumokėjęs parapijos mokesčius, taip ir lietuvių turėtų būti galima paklausti — jei esi lietuvis, ir kurį lietuvių bendruomenės skyrių priklausai, ar moki lietuvių solidarumo mokesť. Tai netarčiau jokia naujiena Amerikoje, nes tą daro seniai visos religinės ir daugelis tautinių bendruomenės. Ne visi ir ateityje bus vienodai veiklūs, bet vien jau pats dalyvavimas ir nors pinigine dėjimas bus reikšmingas. Ne laukime iš to didelių stebuklų nuo pirmos dienos, bet aš tikiu, kad atmetus visokių "rūgštapienių" defaitistinius išsiskinėjimus, laikui bėgant bus galima pasidžiaugti gerais rezultatais.

Bendruomenės susiorganizavimo būdas gali būti vienoks ar kitoks, bet jos centras vistiek turi būti lietuvių bendrų reikalų centras. Tas žinoma nei kiek neturi kliudyti esamoms organizacijoms veikti kiekvienai savo užsibrėžtoje srityje, tas nekludytų palikti ir dabartinę Tarybą veikti specialioje — Lietuvos bylos srityje.

Pritačiau sudarymui vieno centrinio izdo visiems bendriems lietuvių reikalams, tačiau manau, kad tame izde reikėtų turėti atskirus skyrius Lietuvos išlaisvinimo, šalpos ir kultūros reikalams, ir tiems tikslams aukas ar savanoriškus mokesčius reikėtų rinkti ne vienu metu, bet

kiek tolimesniais laikotarpiais.

Yra žmonių, kurie daug duoda vienam reikalui, bet nesidomi kitu. Jei visiems reikalams vienu metu aukos ar mokesčiai renkami, tai dažnai gali atsitikti, kad visiems reikalams teks tik toks įnašas, kuris tektų mažaisiais rūpimam reikalui.

Jau turėjome patyrimą, kai Taryba ir Balfas, nors ir beveik iš tų pačių žmonių sudaryti, nesusitarę paskelbė rinkliavas tuo pačiu metu, tai abiejų rezultatai buvo menki. Vienas centras tą dalyką galėtų tinkamai paskirstyti.

8. Kaip turėtų elgtis tie naujakuriai Amerikoje, kurie ir toliau nori palaikyti organizuotą ryšį su savo pasaulėžiūriniais ar politiniais vienminčiais: ar jie turi tą interesą tenkinti, stodami į čia veikiančias atitinkamas srovinės organizacijas, ar organizuotis atskirai?

Atskiras organizavimas būtų nepageidaujamas. Naujakuriai tada visai nesiliestų su čia anksčiau veikusiais lietuviais, esamos organizacijos merdėtų nebesulaukdamos naujų jėgų, o naujakuriai irgi neįeity į bendrą gyvenimą, dalyvaudami tokiose organizacijose, kurių visi interesai ne šioje šalyje ir dauguma net ne dabartyje.

Bet aš suprantu, kad naujakuriai, kurie tebėra Lietuvos piliečiai ir kurie numato atsirasdus galimybei grįžti į Lietuvą, turi specialų interesą, tokių, kurių vietinėms organizacijoms oficialiai rūpintis netinka. Tam klausimui išspręsti vis dėlto, mano nuomone, nebūtina steigti atskiras organizacijas ir sudaryti lyg ir dvilypį naujakurių visuomeninį gyvenimą. Manau, kad galima rasti būdą tam su tvarkyti esamų organizacijų ribose. Lietuvos įvairių politinių linkmių dalyviai gali ir čia pasiburinti įvairių srovių organizacijų, jeigu reikia, jų ribose sudaryti atitinkamas sekcijas rūpintis vien tais reikalais, kurie išeina už vietinio lietuviškojo veikimo ribų. Man regis, nei viena Amerikos lietuvių srovinė organizacija neatsiribuoja nuo bendravimo su vienminčiais lietuviais, kur jie bebūtų ir kokias sritis jų interesai beliestų, nors savo veikimo ir neplėsdamos už Amerikos ribų.

9. Koki trūkumai krinta į akį lietuvių tremtinių visuomeniniam veikime?

Galėčiau tik pasidžiaugti daugelio jų (žinoma, ne visų) energija, veiklumu, ryžtingumu. Apgailėtina, kad dažniau, negu aš tikėjau, išvystu kaikiuriuos iš jų visuomenišką veiklą pakeičiančius dievačio Bachaus dažnoku garbinimu. Bet tai jokiu būdu nėra visuotinis reiškinys. Būtų pageidautina, kad naujakuriai inteligentai išplėstų savo pažintį į įtakingesnius amerikiečių sluoksnius, bet jie dar tam čia yra per trumpai ir tuo tarpu priekaištauti negalima. Tikiuosi, kad laikui bėgant tai įvyks.

Tik 299.99

FOR THIS VALUE-PACKED
1951 CROSLY
SHELVADOR

BIG 9.5-CUBIC-FOOT CAPACITY 19.3-SQUARE-FOOT SHELF AREA... all space at the "convenience level"!
Crosley Worksaver row space, gives you twice as much food where you want it — in front, in sight, in reach!

HERE'S 1951'S OUTSTANDING REFRIGERATOR BUY!

Only CROSLY gives you the SHELVADOR
Designed from the Women's Angle

Freezer compartment holds up to 50 pounds of frozen foods.
• Frozen storage drawer keeps two ice trays and frozen foods handy. • Sealed plastic crispers keep greens dewy-fresh. • Lift-out shelves allow wide flexibility in food arrangement. • Crosley Electrosaver Unit is backed by a five-year warranty. • See this great new Shelvador Refrigerator TODAY!

THE PACE-SETTING DESIGNS ARE COMING FROM CROSLY!

SUOPIS FURNITURE

IŠSIMOKEJIMAS IKI 65 SAVAIČIŲ!

6921 Wade Park

EX 1-0911

10. Kaip Tamsta žiūri į dažnai minimą vienybę ir reikalą užmiršti partinius ar srovinius skirtumus?

Vienybė bendruose lietuvių reikaluose yra galimas ir reikalingas dalykas, bet tam nėra reikalo paniekinti įsitikinimų skirtingumą visoje eilėje dalykų.

Visuomeninės, pasaulėžiūrinės bei politinės srovės arba partijos yra natūralūs, žmogiškas ir net reikalingas dalykas. Pažiūrų įvairumas padeda surasti tiesą. Jei visi laikytųsi vienodos pažiūros į dalykus, nebūtų svarstymo, nebūtų galvojimo, gyvenimas būtų panašus į stovintį vandenį, kuris, kaip žinoma, greit pradeda dvokti. Vienybė turi būti džentelmenišką skirtųjų pažiūrų grupių bendradarbiavimas, o ne visiškas pažiūrų sulgytinimas. Kas kalba apie skirtųjų srovių ar, kaip sakoma, partijų atmetimą, tas manau, arba veidmainiauja, arba nepagalvoja ką siūlo. Nes tai būtų arba prievarta vieno prieš visus, arba visų visiškas atsisakymas nuo mąstymo, arba dar didesnis visuomenės suskaldymas į tiek "partijų", kiek galvų... Manau, kad geriau kelios organizuotos grupės, negu daugybė "nepartinių vienasmeninių partijų"

12. Ar Tamsta rengiesi dalyvauti Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seime? Kokios Tamstos mintys apie ALT Sąjungos veiklą?

Seime žadu būti ir, tikiuos, ten ir apie veiklą galėsiu pasakyti. Paskutiniu metu aš stovėjau kiek nuošaliai dėl dviejų priežasčių: 1. mano užsiėmimas neleido man būti aktyvesniam visuomeniniuose reikaluose, 2. man nepatiko ir dabar nepatin-

ka tautinės srovės įėjimo į Tarybą būdas: Taryboje tautinė srovė, kaip man atrodo, neturėjo galimybės įnešti daugiau veiklumo (Tarybos darbų rezultatai dabar neatrodo didesni, kaip buvo anksčiau), o nuo darbo, kuris buvo padaromas pirma, susilaukta. Aš sutinku su tuo, kad Tautinės Sąjungos darbas neturi apsiriboti tik kultūrinių pramogų rengimu: tai yra gerai šalia kitko, bet vien tik to per mažai. Reikia, kad šis seimas duotų gaires ateinantiems metams tokias, kad sąjungos veikimas būtų turiningesnis kaip akcijoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, taip ir šios srovės nusistatymų išryškinti įvairiose visuomeniško gyvenimo srityse. Tas išryškinti-

mas turi vykti ne tik teoriniais samprotavimais, bet ir atliekamais darbais. Manau, kad reikia susirūpinti atitinkamos spaudos sustiprinimu, išplėtimu, nes ji galėtų būti ne tik susižinojimo ir diskusijų, bet taip pat ir tautinio bei apskritai visuomeninio auklėjimosi įrankis.

Vytauto A. Braziulio

AS LAIKIAU PAMALDAS UZ STALINĄ

Idomus stačiatikių dvisiško pasipasakojimas. 60 puslapių Galima užsisakyti Dirvoje, siunknygėlė. Kaina — 50 centų čiant 50c pašto ženklas, arba \$1.00 už dvi

Orlaivis (dirigablis) gauna papildomo kuro iš laivo jūroje. Vartojant naują metodą, tas papildomas atliekamas nekeičiant orlaivio skridimo krypties ir nemažinant greičio.

Clevelande ir APYLINKĖSE

KAS KADA BUS?

Šiandien, ketvirtadienį, gegužės 17 d., 7:30 val. vak. žemutinėje Lietuvių salėje dr. inž. Algirdo Nasvyčio paskaita "Kommunizmo kritikų klaidos". Įėjimas nemokamas.

Šeštadienį, gegužės 19 d., anksti rytą ALT Sąjungos Clevelando skyriaus 32 nariai išvyksta į Tabor Farmą, į ALTS seimą.

Šeštadienį popiet — didysis Lojalo Paradas. Lietuvių grupė (lietuviai veteranai, skautės ir skautai, čiurlionietės-čiai ir kt. lietuvaitės, apsirengusios tautiniais drabužiais) renkasi lygiai 2:00 val. E. 19-toje gatvėje, tarp Euclid ir Chester. Iš ten prasidės lietuvių grupės eiseną. Einant galima groti, dainuoti ar kaip kitaip įdomiai pasirodyti. "Civiliai" (vadinasi, neuniformuoti ir be tautinių drabužių) kviečiami irgi rinktis ties savo grupe šaligatviuose.

Tą pačią dieną vakare, 8:15 val., Auditorium of Radio Cleveland, 5000 Euclid Ave. — baletas koncertas, kuriame dalyvauja Jaunutis Puodžiūnas. Bilietų galima gauti Dirvoje (\$1.20).

Sekmadienį, gegužės 20, 11:30 val. Tremtinių D-jos susirinkimas Lietuvių salėje. Bus svarstoma eilė naujų ir pereinamų susirinkimų nebaigtų klausimų.

Tą pačią dieną Naujosios parapijos sode Balso 55-to skyriaus gegužinė. Pradžią 4:00 val., įėjimas 50c. Pelnas skiriamas Vokietijoje pasilikusioms lietuvių motinoms šelpti.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rądai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

C. G. O'BELL

Namų pirkimo-pardavimo ir apdraudos agentas

P E R S I K Ė L Ė

į naują vietą:

11712 Castlewood Ave.

Telef.: GL 1-6337

Mūsų specialybė

virtučių, vonių, arkų ir spalvotų langų

P E R T A I S Y M A S

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

ETHEL JACKSON

Gegužės 27 d., sekmadienį, 11:30 val. lietuvių salėje Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyriaus susirinkimas (apyskaita ir valdybos rinkimai).

Birželio 3 d., sekmadienį, 5:00 val. p.p. Balso 68-to sk. vakaras. VI. Brazilio vedama dramų studija vaidins Vyt. Alanto "Buhalterijos Klaidą".

Birželio 10 d. — dieną ir vakarą — Čiurlionio Ansamblio sezono užbaigtuvės. (lietuvių salėje)

Birželio 24 d., per Jonines, Green Rd. gegužinių vietoje — Joninių gegužinė. Rengia AL Tautinės Sąjungos skyrius. Platinės informacijos vėliau.

Galimas dalykas, kad dar numatoma Clevelande ir daugiau viešų parengimų, bet rengėjams apie juos nieko nepranešus, jie į šį sąrašą lieka neįtraukti.

televizijos aktorė, kuri penkias dienas per savaitę WEWS programoj, "Women's Window" valandoj, remiamoj East Ohio Gas Co., aiškina įvairius valgių gaminto receptus ir rodo, kaip tuos receptus reikia vykdyti. Ši darbą ji pradėjo tik prieš tris mėnesius, tada pirmą kartą pasirodymą televizijoje. Ji turi toki pasisekmą, kad kas savaitę jos vedama valandėlė gauna apie 3,000 laišku.

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygelė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Krumino romanas "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietuvių angl. žodynas (\$2.00).

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Vyriškos 5.00 vertės

HOLLYWOODO MADOS DIRBTINIO ŠILKO

GABARDINO KELNĖS

- Žalios
- Mėlynos
- Vandeninės
- Rudos
- Pilkos
- Ažuolinės

DYDŽIAI 29 IKI 42

3.99

Visos pirmos rūšies

Dailiai pasiūtos, nesiraukšlėjantios kelnės paavasariui — iš geros dirbtinio šilko gabardino. Žinovų pagamintos, klostytos priešakiu, su užtraukuvu, pilno platumo. Dydžiai nuo 29 iki 42.

PASTABA: Kadangi kaina labai žema, tai už galų atsivėrimą imama 35 c ir papildomi mokesčiai už kitus pataisymus.

Užsakymai telefonu — CHerry 1-3900
Basement Men's Clothing Department

PARDUODAMI NAMAI

2 namai po 2 butus — Giddings Road. Galima pirkti paskirai. Savininkas finansuoja. Šeši ir penki kambariai viename ir penki ir penki kitame name. Rūsiai ir pečiai. Didelis sklypas. Kreiptis: AC 1-6422

JIEŠKO ADV. ČESNULIO

Kas žino adv. Petro V. Česnullo adresą Chicagoje, prašomi pranešti šiuo adresu: C o M. F. P. O. Box 6344 No. Side Sta., Pittsburgh., Pa.

SUEDAMA AŽUOLINĖ L O V A

su spyruoklėmis ir matrasu Patalinė ir pagalvės gali likti lovoje ir ją sulenkus. Nebrangu! 6011 Dibble Ave.

Reikalinga

vyresnė moteris namų ruošos darbams lietuvių šeimoje. Telef. KE 1-7299 (vakarais) po 5 val., šeštadienį visą dieną.

ISNUOMOJAMI 1 — 2 KAMB.

gražioj vietoj, patogus susisiekimas. Tel. PO 1-7443

3 Spring Items

FOR YOUR HOME

New PAINT

For Outside
FAMOUS

Dutch Boy

For Inside

Dutch Boy

The best always costs less!

New Wallpaper

Deep tones — companion designs — "combed plywood" in 22 different tints — Everything your home asks for! Call for our new sample books.

... and see our Bargain Basement!

New Linoleum

All famous makes: Armstrong, Nairn, Sloan, Bonny Maid, Brio ... and the new Plastic Sandran.

Specials:

RUGS, 9x12 4.95

CONGOWAL

42c Lineal Foot ASPHALT TILES

9x9" 9c As low as

The U. S. Wallpaper & Paint Co

WE DELIVER — FREE PARKING

6001 EUCLID Ave.

HE 1-6944

RKO Keith's 105th
Gegužės 16 — 19 "Alcatraz Island" ir "San Quentin".
Gegužės 20 — 22 "14 Hours" su Paul Douglas ir Richard Base Barth.

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POtomac 1-6899

BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS

Clevelandiečių pasirinkimas
DAUGIAU KAIP PER 50 METŲ
MONCRIEF SILDYMO SISTEMOS

G A S A S
ALIEJUS
ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

NEPRALEISK PROGOS!

Dabar yra toks laikas — darbai eina gerai, — Bet gal ne visada taip bus?

Taupyk centus ir dolerius, kad reikalui atėjus neturėtum rūpesčio. Jei turėsi santaupų, neturėsi rūpesčių.

Lietuvių Banke santaupos yra apsaugotos JAV valdžios per Federal Insurance Corporation, kiekvieną atskira taupymo sąskaita iki

\$ 10.000

Cia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose. Sutaissau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikėlių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licenzijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

DIRVA

★★★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Pedaktorius Balyš GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Nauja ciniška veidmainybė

Bolševikų Baudžiamasis Kodeksas seniai yra garsus savo tokia ypatybe, kad juo galima paremti persekiojimą ne tik už padarytus veiksmus, bet ir už mintis, ar net už tai, ką persekiotojai tik įtaria, kad jų kaltinamasis žmogus tą kada nors gelėtų padaryti. Ypač pagarsėjęs yra 58 straipsnis, kurį galima prie visko pritaikyti ir bausti žmogų net ir už tai, ką jis yra teisėtai veikęs prieš daugelį metų, gyvendamas visai kitoje valstybėje.

Bet to jiems pasirodė dar mažiau. Jie išgalvojo dar vieną įstatymą, kuriuo remdamiesi galės dar daugiau prisimedžioti žmonių į vergų stovyklas.

Kaip ir paprastai, bolševikai nemėgsta dalykų vadinti tikrais vardais. Ir šis įstatymas pavadinamas žavingu vardu: „**Taikai ginti įstatymas**“. Jo turinys yra štai toks:

„TSRS Augščiausioji Taryba, vadovaudamasi augščiaisiais tarybinės taikos politikos, siekiančios pasaulinės taikos ir draugingų santykių tautų tarpe, principais, — pripažįsta, kad sąžinė ir teisinė sąmonė tautų, vienos kartos bėgyje pakėlusiu dviejų karų baisybės, negali su tikti su kaikių valstybių agresingų sluoksnių vedama karo propaganda ir solidarizuoja su antrojo taikos šalininkų kongreso atsisakimu, kuris išreiškia viso pažangaus pasaulio valia, kiek tai liečia nusikaltamas propagandos uždraudimą ir pamerkimą.

Augščiausioji TSRS Taryba nutarė:

1. Skaityti, kad karo propaganda, kokia forma ji bebūtų vedama, kenkia taikos reikalui, sudaro naujo karo pavojų ir dėlto yra didžiausias nusikaltimas prieš žmoniskumą.
2. Asmenis, karo propagandos kaltininkus, perduoti teismui ir teisti, kaip sunkius kriminalinius nusikaltėlius.

(—) N. Švernink, TSRS A. Tarybos Prez. Pirmininkas.
(—) A. Gorkin, TSRS A. Tarybos Sekretorius.

Maskva, Kremlius, 1951 metų kovo 12 dieną.

Išvertus tą nutarimą į aiškią kalbą, jis reiškia ne ką kita, kaip tik tą, kad:

1. Kas klauso užsienių radijo pranešimų, ypač „Amerikos Balso“.
2. Kas gauna laiškus iš užsienių.
3. Kas drįsta manyti, kad kitur žmonės gyvena geriau, negu bolševikiniame „roju“.
4. Kas mano, kad Korėjos karą pradėjo komunistai.
5. Kas abejoja, jog tik Stalinas yra taikos apaštalas, o Amerika ir kiti yra karo kurstytojai.
6. Ypač tas, kas savo tokius abejojimus ar žinias, išgirstas

iš radijo ar laiško, papasakoja kitiems,
— tas yra baudžiamas nutremimu į katorgą nuo 10 iki 25 metų, arba mirtimi.

Bolševikams nepatogu tiesiai pamėgdžioti Hitlerio įstatymus, kuriais buvo draudžiama klausyti užsienių radijo, tai jie tą patį dalyką pavadino „**Taikai apsaugoti įstatymu**“.

Tas įstatymas sudaro pavojų taip pat ir visiems kitų kraštų korespondentams, kurie dar iš-
sistasi.

drįsta būti bolševikų valdomose kraštuose, nes už kiekvieną jų žodį jie gali būti upkaltinti, kaip karo propagandos kaltininkai ir baudžiami, kaip didžiausi nusikaltėliai prieš žmoniskumą. Kad jie yra kitų valstybių piliečiai, kur laisvas nuomonių skelbimas nėra nusikaltimas, o dalyką pavadino „**Taikai apsaugoti įstatymu**“.

Ciniškesnę veidmainybę, kaip šis įstatymas, sunku būtų ir išsistasi.

Svarbiam dešimtmečiui artėjant

Birželio mėnesį sueis dešimtas metų nuo didelių įvykių mūsų tautos istorijoje. Tai yra dešimtmetis nuo pirmųjų masinių trėmimų į Sibirą birželio 14 - 15 dienomis, ir dešimtmetis nuo nacių — bolševikų karo pradžios, kada įvyko lietuvių sukilimas prieš bolševikus ir kada buvo manyta, jog Lietuvai jau grįžta laisvė, į kurią prieš bolševikus kovodami vokiečiai bent per daug nesikesins.

Organizuotoji visuomenė įvairiose vietose rengiasi ypatingai paminėti tą dešimtmetį. Minėjimuose, žinoma, vyraus pirmasis tragiškasis trėmimų momentas.

Apie trėmimus jau daug informacijos yra paskelbta spaudoje, bet apie birželio 22 — 23 dienos sukilimą ligi šiol žinome tik bendrus posakius. Visi atsimena ar bent girdėjo, kad į-

pūdingiausias tų dienų momentas buvo — Kauno radijo prabilimas apie ateinančią laisvę, Lietuvos himno, Laisvės Varpo garsų pasklidimas po visą Lietuvą, net ir po tas Lietuvos dalis, kurioms nuo bolševikų išlaisvinimo valanda atrodė ir nevisai artima.

Kaip tai atsitiko? Kaip to pasiekti, kada Kauno gatvėms tebesant pilnomis bolševikų kariuomenės, iš Kauno radijo jau pasklido laisvės pranešimas?

Atsakymą į tai rasite B. Gražulio atsiminimuose, kuriuos kitame numeryje — dešimtmečio proga — pradėsiame spausdinti.

Balyš Gražulis, žinomas rašytojas, tomis dienomis buvo pavestas užimti Kauno radiofoną ir buvo tai įvykdžiusios grupės vadu bei radiofono kmdantu.

MYK. VENCLAUSKAS

ŽYDINTI VYŠNIA

Balta vyšnele patvory,
Kaip tu pražydi čia daili,
Skurdžiai tarp sienų išprausta,
Tokia liekna, tokia balta?

Čia tarp garažų, tarp lentų
Viena, viena meni man tu
Tėvynės saulėtus laukus,
Kaip auksas skambančius laikus.

Paskendo akys žieduose,
Nuklydo siela mintyse —
Gimti namai vėl prieš akis.
Ir dreba ilgesy širdis.

Prie lūpų žiedus kaip glaudžiu,
Vėl kvapą tėviškės jaučiu.
Balta vyšnele, ar žinai,
Ko drėgsta akys man nūnai?

Kai suodinas čia sugrįžtu,
Tarp tų garažų ir lentų,
Tik tu sava man, tu viena
Tokia balta, tokia liekna.

NUOMONĖS

Maniau, kad nepriima...

Prieš kiek laiko Dirva įvedė naują skyrių — nuomones. Kadangi man tas skyrius labai patinka, bet ne kiekvienam Dirvos numery pasirodydavo, tai aš visuomet kaltindavau redakciją: galvodavau, kad redakcija su skaitytojų nuomonėmis nesiskaito ir jų į laikraštį nededa.

Bet štai Dirvos 16-me numeryje sakoma, kad redakcija skaitytojų nuomonių pageidauja, tik jų negauna. Gaila, kad taip yra. Kadangi kai kurie lietuviški laikraščiai su skaitytojų nuomonėmis nenori „pekiotis“, jų nepausdina, tai skaitytojai ir išmoko savo nuomones pasilikti sau. Bet tikrumoje skaitytojų nuomonės laikraštį padaro daug įdomesnį, pagyvina. O paprastam skaitytojui tasai laikraštis, kurį jis skaito ir dar savo nuomones gali išreikšti, yra labai brangus. Taigi šiuo klausimu Dirvos pasisakymas yra labai sveikintinas.

A. J. Zvirblis,
Chicago, Ill.

• Nuomonę galima atspausdinti ir vis dėlto su ja nesiskaityti, bet galima su ja skaitytis, o nespausdinti. Skaitymasis su nuomone ir jos paskelbimas visiems yra ne tas pats. Šimtą metų einas dienraštis The New York Times pirmame puslapyje deda tokį šūkį: „All the News That's Fit to Print“ (visos žinios, kurios tinka spausdinti). Manome, kad visų laikraščių redakcijos prisilaiko šito dėsno, net ir tos, kurios negirdėjo tokio pasakymo. Tik, žinoma ne visi vienodai supranta, kas tinka jų laikraštyje spausdinti, kas ne. Tą sprendžia redakcija pagal savo supratimą, nusistatymą, skonį ir aplinkybes (pav., kiek tame numeryje dar turi vietos,

kiek turi laiko ir tt.)

Daugelis parašančių laikraščiu su tuo nenori skaitytis ir mano, kiekvienas jo parašytas žodis privalo būti išspausdintas vien jau dėl to, kad jis teikėsi parašyti. O jeigu dėl kurios nors iš šimto galimų priežasčių redakcija to raštelio (arba ir milžiniško straipsnio) neįdėjo, tai jau amžiams užsigauna ir daugiau nieko nebersys... Žinoma, kai redakcija gauto rašto nespausdina, arba negali tuojau atspausdinti, tai turėtų rašančiam paaiškinti, kas ir kodėl. Bet mūsų lietuviški laikraščiai tiek teturi mažo darbo rankų, kad vos spėja patį laikraštį pagaminti ir dėl to nesuskumba visiems paaiškinimus rašyti. Todėl ir rašantiems reikia kiek skaitytis su tomis gana nemaloniomis aplinkybėmis. Bet turim dar kartą pabrėžti, kad lietuvių skaitytojai labai retai kada teprisirengia su savo laikraščių redakcijomis pabendrauti.

Kokios tos klaidos?

Gegužės 10 d. Dirvoje, Clevelande ir apylinkėse kronikos skyriuje, pranešama apie š. m. gegužės 17 d. Clevelande dr. inž. Algirdo Navvyčio skaitysimą paskaitą „Komunizmo kritika klaidos“. Sprendžiant iš pavadinimo, atrodo, kad paskaita bus labai įdomi ir svarbi.

Labai gaila, kad vis dėlto Clevelandas yra tolokai nuo Chicago...

Betgi drįstu kreiptis su sugestija: gal galima kalbamą paskaitą, jei ir ne išties, tai nors sutrumpintą, išspausdinti Dirvoje?

Anda Zemaitis
Chicago, Ill.

• Pirmą išklauskisim, tada nuspręsim.

RED.

DETROITO SPAUDA RAŠE apie ALT Sąjungos surengtą koncertą

ALT Sąjungos 4-to skyriaus gegužės 6 d. surengtas Didysis Pavasario Koncertas, kurio programą atliko solistės Iz. Motiekaitienė, A. Kalvaitytė ir komp. pianistas V. Jakubėnas, praėjo su didžiausiu pasisekimu. Gaila, kad dėl autobusų streiko ne visi norėjusieji galėjo dalyvauti koncerte. Vistiek tačiau publikos buvo per 500.

Vakaro vedėja gražiai supažindino klausytojus su menininkais. Po rausvų rožių buketų jiems įteikė mokinės Nijolė Baužaitė ir Birutė Račkaitė.

Apie koncertą — prieš ir po — rašė Detroito laikraščiai, net įdėdami solistės Iz. Motiekaitienės paveikslą. Gegužės 7 d. Detroit News lietuvių bičiulis John J. Naiduch, gražiai koncertą aprašydamas, pastebėjo, kad programą atliko trys šviesiausios lietuvių žvaigždės.

RUOSIASI ALTS SEIMAN

Detroito ALT Sąjungos skyrius, vadovaujamas darbštus ir patyrusio pirmininko Juozo Kri-
po, kruopščiai rengiasi dalyvau-

ti gegužės 19 — 20 dd. įvykstančiame ALTS seime, Tabor Farmoj. Žada vykti 25 — 30 asmenų. Visi važiuojantieji gegužės 19 d. 7 val. rytą renkasi prie A. Gilvydžio gyvenamosios vietos, 4402 Central Ave., prie Michigan Ave.

STUDIJA GERAI VEIKIA

Neseniai A. Šlepetytės įsteigtoje baletų studijoje, kuri yra Tarptautinio Instituto patalpoje, darbas vyksta sėkmingai. Kaskart daugiau įstoja mokiniai, ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių.

LAIKAS REGISTRUOTI VAIKUS Į MOKYKLĄ

Šv. Antano parapijos pradžios mokyklos vadovybė įspėja visus lietuvių tėvus, kurie nori savo vaikus leisti į lietuvišką mokyklą, užregistruoti ligi gegužės 27 dienos. Kitu atveju į laisvas vietas bus priimti kitataučiai. Tuo reikalu reikia kreiptis į mokyklos vedėją seselę Teofaniją, 3562 Bagley. VI. Pauža.

RAPSIUKAS PASALUNAS

Gegužės 12 d. Naujienose yra įdėtas „Rps“ (Rapsiuko?) parašytas laiškas, kur priekaištauja Lietuvos Teisinių Tremtinių Draugijos valdybai, ka mji savo pareikime tvirtina, kad Lietuvos teismuose bylos buvusios sprendžiamos neatsižvelgiant į kaltinamųjų padėtį valdžios arba valdančios partijos užimamųjų pozicijų.

Ne, sako Rps., buvo priešingai. Jeigu netikit, tai imsiu ir aprašysiu vienos bylos eigą X apygardos teisme, tada patys pamatysite!

Linksmiausia yra to laiško pabaiga: Dirvą prašo perspausdinti jo laišką lygiai taip pat, kaip Teisinių Draugijos valdybos laišką...

Ne, pons Rps., šis laiškas to nevertas. Visų pirma dėl to, kad jame nieko nėra. Jei bus žadama byla aprašyta, tada jau bus galima pažiūrėti, ar ten yra kokių įtikinančių faktų. Antra — Teisinių D-jos laiškas buvo pasirašytas žinomų teisininkų, jų tarpe adv. R. Skirpicio, kurio juk niekas neįtars, kad jis šitame klausime šališkas, nes jis pats nebuvo teisėju (nors, kaip advokatas, gal jau pažino Lietuvos teismus), taip pat, išskyrus pačius pirmuosius nepriklausomybės metus, niekad nebuvo „prie valdžios“.

O kas gi Rps? Slapukas, pasasalūnas, bijas atsakyti už savo žodžius. Argi galima lyginti? X teisme ėjusią Y bylą vi-

sada galima aprašyti taip, kad teismas atrodytų neteisingas. Resirasytas laiškas, kur priekaištauja Lietuvos Teisinių Tremtinių Draugijos valdybai, ka mji savo pareikime tvirtina, kad Lietuvos teismuose bylos buvusios sprendžiamos neatsižvelgiant į kaltinamųjų padėtį valdžios arba valdančios partijos užimamųjų pozicijų.

O vis dėlto retai kur rasi tokį plačiai išsakinįs ir visiškai nepriverstinį respektą teismui, koks buvo Lietuvoje. Tokio respekto žmonėse teismams kaip tik kruopščiu sąžiningumu negalėjo pelnyti nieku kitu, ir lygiai medžiaginiu, lygiai moraliniu nepaperkamumu.

Lietuvoje per nepriklausomybės laiką teismams yra išsprendę ne vieną, o šimtus tūkstančių bylų. Aišku, galėjo gi kartais įvykti ir klaidų, galėjo pasitaikyti ir teisėjų žmogiškos silpnybės pasireiškimų, bet užtat buvo gi ir tokia teismų santvarka, kad visoms byloms (išskyrus kelias nereikšmingiausias bylų rūšis) buvo trys instancijos (prieš tą kaikieno puolamą teismų santvarkos pakaitimą lyg tyčia svarbesnėmis byloms buvo dvi instancijos). Be to, buvo ir teisėjų drausmės atsakomybės statutas, kuriuo teisėjai turėjo atsakyti už nesąžiningumą pareigose ar net ir šiaip už teisėjui nepritinkančius pasielgimus.

Ar tą suniekins slapuko bylos aprašymas?

IŠ LOS ANGELES PERTOLI Į SEIMĄ...

Praėjusį šeštadienį ALT Sąjungos Los Angeles skyriaus susirinkime aptarta skyriaus veikla. Ta proga nutarta pasiųsti sveikinimą sąjungos seimui ir kiek pinigų: atstovus į seimą iš čia siųsti per toli...

Skyrius vasarą yra numatęs surengti išvyką į kurią įdomesnę Kalifornijos vietovę.

MOTINOS DIENOS SVENTE

Šv. Kazimiero lietuvių parapijos komitetas praėjusį sekmadienį, parapijos bažnyčioje, surengė motinos dienos minėjimą su pamaldomis, pietumis, paskaita, dainomis ir kt.

KVIEČIA IR LIETUVIUS

University of Southern California Intercultural Club seniai buvo surengęs taip vadinamą American Folk Festival, kurio metu svečiai buvo supažindinti su amerikiečių tautiniais šokiais ir dainomis. Į festivalį buvo pakviesta ir viena lietuvių tremtinių šeima, kuriai buvo atsiųsta „complementary“ bilietai.

• Išduosime tą paslaptį: tai buvo mūsų bendradarbio VI. Bakūno šeima. RED.

ISPEIKĖ KALIFORNIJOS KLIMATĄ

Ponia T., viešinti Los Angeles jau ilgesnį laiką, čia atvykusi iš Chicago, paklausta, kaip jai patinka Kalifornijoje, atsovė šitaip: „Koks čia oras, kas čia per gyvenimas — jie čia per Kalėdas jūroje maudosi, čia nei šalčių, nei sniego, nežinau kada žiema, kada vasara; nepatinka man čia visai, noriu grįžti atgal Chicago“...

PITTSBURGO ALT RENGIA GEGUŽINĘ

Gegužės 27 d. Pittsburgho Am. Liet. Tarybos skyrius rengia gegužinę Country Club vietovėje. Pradžią 1 val. po pietų. Įėjimas 50c. Pelnas skiriamas ALT darbams paremti.

Gegužinei vadovauti sudaryta komisija: šeimininkas — Juozas Virbickas, padėjėjas inž. Antanas Mažeika, propagandos vedėjas K. A. Sušinskas, kitose pareigose — Antanas Stankevičius, Juozas Taoras, Jonas Globis, Ona Rumšienė, Jonas Grėbliūnas.

DIRVA Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Balyš GAIDŽIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscriptions per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50. DIRVA išleista Mėklovio ketvirtadienį, Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-vė. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio mėn. laiku.